ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಕಾಸ

ಫೆಬ್ರವರಿ 2011

ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಸನ್ಮಾನ
ರಾಜ್ಯ 'ನೈರ್ಮಲ್ಯ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ನೈರ್ಮಲ್ಯ   ಸ್ವರ್ಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ   ನೈರ್ಮಲ್ಯ ರತ್ನ   ರಜತ ನೈರ್ಮಲ್ಯ

ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ
"ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ"ಯ ಗೌರವ

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಅನುಷ್ಠಾನ

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಡಿಪು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಜೈವಿಕ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರಾದ ಶ್ರೀ ಜಿ.ಎಸ್. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಅವರು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದು

ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ವಾಹನಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯ ಸಂಸದರಾದ ಶ್ರೀ ಡಿ.ವಿ. ಸದಾನಂದಗೌಡರು ಹಸಿರು ನಿಶಾನೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದು

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಯುನಿಸೆಫ್ ತಂಡದ ವಿದೇಶಿಯರು ಗ್ರಾಮ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಹಾಗೂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದು

ರಾಜ್ಯ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮಿಷನ್

ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಕಾಸ

ಫೆಬ್ರವರಿ 2011

ಸಂಪುಟ : 52 ಸಂಚಿಕೆ : 3

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಬಿ.ಸಿ. ಜಯಪಾಲ ರೆಡ್ಡಿ

ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕರು ಹಾಗೂ
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪರ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳು

ಬೂವನಹಳ್ಳಿ ನಾಗರಾಜ್

ಸಹಾಯಕ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ|| ಎಂ.ಎಸ್. ಮಂಜುನಾಥ

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯೊಳಗೆ

5	ಸಚಿವರ ಸಂದೇಶ	– ಜಗದೀಶ್ ಶೆಟ್ಟರ್
7	ಸಚಿವಾಲಯದಿಂದ ಸಂದೇಶ	– ಪಿ. ರವಿಕುಮಾರ್
9	ನಿರ್ದೇಶಕರ ನುಡಿ	– ಡಾ. ಪಿ. ಬೋರೇಗೌಡ
10	ಕಾವ್ಯ ವಿಕಾಸ	– ಗ್ಯಾರಂಟಿ ರಾಮಣ್ಣ
11	ಬದುಕುವ ಮಾತು	– ಡಾ. ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ
12	ಆರೋಗ್ಯ	– ಡಾ. ಬಿ. ರಮಣರಾವ್
		– ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ. ಡಿ.ಆರ್.
15	ನುಡಿ ಮುತ್ತು	– ಆರ್.ಎನ್. ತುಳಸೀರಾಮ್
16	ಕವಿಯ(ಕ್ಷ) ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು	– ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ
17	ಲೇಖನಗಳು	– ಪ್ರವೀಣ್ ಹುಲಿಕುಂಟೆ
		– ಪಿ. ಶಿವಶಂಕರ್
		– ಎ.ಬಿ. ಹೇಮಚಂದ್ರ
		– ವಿನಾಯಕ
		– ರಾಜೇಂದ್ರ ಬೇಕಲ್
35	ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ	– ಎ.ಎಸ್. ಶಿವಾನಂದಾಚಾರ್ಯ
37	ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್	
39	ಸುತ್ತೋಲೆಗಳು	

ವಿಶೇಷ ಸೂಚನೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶ, ಸುತ್ತೋಲೆಗಳು ಅಧಿಕೃತವಾದವುಗಳಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕು.

ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಲೇಖಕರದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಹೊರತು ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ.

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ :

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ರೂ. 50/–

ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ರೂ. 60/–

ಬಿಡಿ ಪ್ರತಿ ರೂ. 5/–

ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಮನಿಯಾರ್ಡರ್ ಮೂಲಕ ನಿಮ್ಮ ಅಂಚೆ ವಿಳಾಸದೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸಬಹುದು.

ಕಚೇರಿ ವಿಳಾಸ

ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕರು, "ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಕಾಸ"
ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ನಂ. 309, 3ನೇ ಮಹಡಿ, ಗೇಟ್ ನಂ. 1,
ಬಹುಮಹಡಿಗಳ ಕಟ್ಟಡ, ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವೀಧಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು – 560 001.
ದೂರವಾಣಿ : (080) 22353857
www.rdpr.kar.nic.in
email:karnatakavikasa@ymail.com

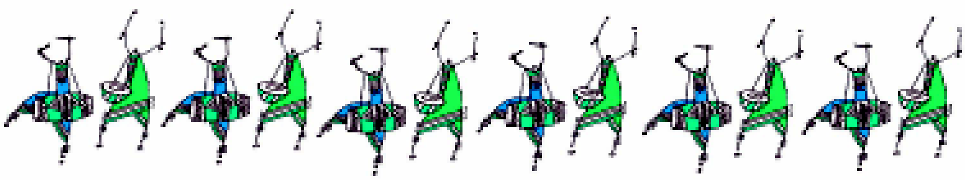

ಪತ್ರಿಕೆ ಕುರಿತು ನಿಮ್ಮನುಡಿ

ಮಾನ್ಯರೇ,

ಜನವರಿ 2011ರ ಮುಖಪುಟ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ತುಳಸೀರಾಮ್ ಇವರ 'ನುಡಿ ಮುತ್ತು'ಗಳು ತುಂಬಾ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿದೆ. ಧನ್ಯವಾದಗಳೊಂದಿಗೆ.

– ಶ್ರೀಶೈಲ
S/o. ಶಂಕರಪ್ಪಾ ಹಡಪದ, ಗ್ರಾ.ಪಂ. ಸದಸ್ಯರು, ವ್ಹಿ.ಕೆ. ಸಲಗರ,
ತಾ॥ ಆಳಂದ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಜನವರಿ ತಿಂಗಳ 'ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಕಾಸ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ 'ಯುವಶಕ್ತಿಗೆ ಬೇಕು ಆದರ್ಶಗಳ ಸ್ಪರ್ಶ' ಲೇಖನವು ಬಹಳ ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು. ಲೇಖಕರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಇವೆಲ್ಲದರೊಂದಿಗೆ 2011ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ 'ಹತ್ತು +ve ಥಿಂಕಿಂಗ್'ಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

– ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ಮೂರ್ತಿ
C/o. ಅಲಂಕಾರ್ ಫ್ಯಾಷನ್, ಕೋಟೆರಸ್ತೆ, ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ – 561 203.

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಕಾಸ ಜನವರಿ 2011ರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ॥ ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ 'ಬದುಕುವ ಮಾತು' ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ 'ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಮನುಷ್ಯ ತಾನು ಮೊದಲು ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿ ಬದುಕಲು ಆರಂಭಿಸಬೇಕೆ'ನ್ನುವ ಮಾತು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿದ್ದು ಓದಿ ತುಂಬಾ ಹರ್ಷವೆನಿಸಿತು. ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸದಾ ಪ್ರಕಟಿಸಿ.

– ಪ್ರಕಾಶ್ ಬ. ಕರೆನ್ನವರ
ಕ್ಲರ್ಕ್/ಅಕೌಂಟೆಂಟ್, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಪಾರಿಶ್ವಾಡ,
ತಾ. ಖಾನಾಪುರ, ಜಿ. ಬೆಳಗಾವಿ – 591 131.

ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಂತಸವಾಯಿತು. 'ಕವಿಯ(ಕ್ಷ) ಪ್ರಶ್ನೆ'ಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಬಹುಮಾನ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರವಾದುದು.

– ಪ್ರಹ್ಲಾದ ವೀರಪ್ಪ ಬಡಿಗೇರ
ಮನೆ ನಂ. 1601, ಬಡಿಗೇರ ಓಣಿ, ಎಂ.ಕೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ – 591 118,
ತಾ॥ ಬೈಲಹೊಂಗಲ, ಜಿ. ಬೆಳಗಾವಿ.

'ಜಗತ್ತನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ' ಲೇಖನವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವಂತೆ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯು ಕೂಡಾ ಉತ್ತಮ ಲೇಖನ ಪ್ರಕಟಿಸಲಿ.

– ಶ್ರೀನಿವಾಸ್. ಎಸ್. ಜಾಣಗಾರ
ಪೊಲೀಸ್ ಕಾನ್ಸ್‌ಟೇಬಲ್, ಪೊಲೀಸ್ ಕಾಲೋನಿ, 1ನೇ ಬ್ಲಾಕ್,
ಮನೆ ನಂ. 9, ವಿರೂಪಾಪುರ, ತಾ॥ ಗಂಗಾವತಿ, ಜಿ॥ ಕೊಪ್ಪಳ – 583 227.

ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ತುಂಬಾ ಸೊಗಸಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದು ಓದುಗರಿಗೆ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಅಂಕಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಪತ್ರಿಕಾ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

– ಎಸ್.ಎಮ್. ಪಾಟೀಲ್
ಸಾಸರವಾಡ, ಹೊಳೆ ಇಟಗಿ ಪೋ॥, ಶಿರಹಟ್ಟಿ ತಾ., ಗದಗ ಜಿ.

ವಿಧಾನಸೌಧ,
ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ

ಜಗದೀಶ್ ಶೆಟ್ಟರ್
ಮಾನ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು
ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಚಿವರು

ಪ್ರಿಯ ಬಂಧುಗಳೇ,

ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ನನ್ನ ಆದ್ಯತೆ

ನಾವೀಗ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ವಿಜ್ಞಾನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ್ದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು. ವಿಜ್ಞಾನ, ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಬೇಕು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಬದುಕು ಹಸನುಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ ಬದ್ದತೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳ ಬದುಕು ಹಸನುಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಮಲ ಪರಿಸರ ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ರೋಗ–ರುಜಿನಗಳು ತಂತಾನೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ಖರ್ಚೂ ಸಹ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ದುಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆರೋಗ್ಯವೆಂಬ ಭಾಗ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬದುಕೂ ಸುಧಾರಣೆ ಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಚಿವನಾದ ನಂತರ ನಾನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಜನರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರು, ಮಠಾಧೀಶರು, ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಸೇವಕರು ಮುಂತಾದವ ರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮುಖ ವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವನಾಗಿ ನನ್ನ ಆದ್ಯತಾ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಕೇವಲ ಸಣ್ಣ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲ, ಇವು ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ದಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಬಹುಮುಖ್ಯ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಎಲ್ಲರೂ ಒಗ್ಗೂಡಿ ಜನಸಮುದಾಯದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಆಂದೋಲನದ ಯಶಸ್ವಿ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿರುವ "ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರ"ದ ಪಾತ್ರ ಬಹು ದೊಡ್ಡದು. ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೇರಣೆ ಹಾಗೂ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರ ನಿಜಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಲು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಲು ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ 'ನೈರ್ಮಲ್ಯ' ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆ ನಮ್ಮ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು, ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ 'ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ಒಂದು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಶಯಗಳಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ 125 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಂಡು ರಾಜ್ಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದ, ಶ್ರಮಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಬಾಂಧವರಿಗೂ ನನ್ನ ತುಂಬು ಹೃದಯದ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು. ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲವನ್ನು ಆಧ್ಯತೆಯ ಮೇರಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಉಳಿದಿರುವ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮರೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮುಕ್ತ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

(ಜಗದೀಶ್ ಶೆಟ್ಟರ್)
ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಚಿವರು

ಸಚಿವಾಲಯದಿಂದ ಸಂದೇಶ

ಪಿ. ರವಿ ಕುಮಾರ್
ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
ಮೂರನೆ ಮಹಡಿ – 'ಸಿ' ಬ್ಲಾಕ್
ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ,
ಬೆಂಗಳೂರು – 560 001.

ಬಂಧುಗಳೇ,

ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಸುಧಾರಿಸಿದರೆ ಆರೋಗ್ಯವೂ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ

ಶುದ್ದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ನಿರ್ಮಲ ಪರಿಸರ, ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಕೆ, ಜನರಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶುಚಿತ್ವ ಮುಂತಾದ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಕೆಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಕಳೆದ 6 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಒಂದು ಕೆಟ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಇದೊಂದು ರೂಢಿಗತ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಸಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಶತ–ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಮುಂದುವರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿಂದ ಬದಲಾಯಿಸುವಂತಹುದಲ್ಲ. ಜನರ ಸಮೂಹಿಕ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಜನಾಂದೋಲನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತದ್ದು. ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಜನಸಮೂಹ, ಸಮುದಾಯ, ಸರ್ಕಾರ, ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೂ ಸಹಭಾಗಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಇಂತದೊಂದು ಕೆಟ್ಟ ಪದ್ದತಿಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಜೀವನ ಸುಧಾರಣೆಗೂ ನೈರ್ಮಲ್ಯಕ್ಕೂ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಸುಧಾರಿಸಿದರೆ ಆರೋಗ್ಯವೂ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವೂ ಸಹ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ವಿಶಾಲ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ 32 ಲಕ್ಷ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆಯಿಂದ ಆಗುವ ಅನಾನುಕೂಲ ಹಾಗೂ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಹೊರಬರುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳಸಲಾರಂಭಿಸಿವೆ.

ಆದರೆ ಇನ್ನೂ 26 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೌಚಾಲಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬಯಲುಶೌಚವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆಯಿಂದ ಆಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅವರ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ ಸವಾಲನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಕೈಗಳ ಸಹಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಹಭಾಗಿತ್ವಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ **'ನಿರ್ಮಲಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರ'**ವನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವೂ ಸಹ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ **'ನೈರ್ಮಲ್ಯ'** ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದಿಂದ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದ ಎಲ್ಲ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವಂತಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

(ಪಿ. ರವಿ ಕುಮಾರ್)
ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು,
ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ.

ನಿರ್ದೇಶಕರ ನುಡಿ

ಡಾ. ಪಿ. ಬೋರೇಗೌಡ
ನಿರ್ದೇಶಕರು,
ರಾಜ್ಯ ನೀರು ಮತ್ತು
ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮಿಷನ್,
ಗ್ರಾ. ಅ. ಮತ್ತು ಪಂ. ರಾಜ್
ಇಲಾಖೆ.

ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ

ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಪ್ರೇರಣೆ

ಹಳ್ಳಿಗಳೇ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಜೀವಾಳ. ಅವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗದ ಹೊರತು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಸಾಧ್ಯ. ಜನಸಮುದಾಯದ ಆರೋಗ್ಯ, ಅವರ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ಜೀವನ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗೆ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಪರಿಸರ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿ-ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಜನಸಮುದಾಯದ ಆದ್ಯತಾ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಸವಾಲುಗಳು ಹಲವಾರು. ಒಂದೆಡೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಲ್ಲಿನ ಮನೋಸ್ಥಿತಿ, ರೂಢಿಗತ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಮೌಢ್ಯತೆ ಮುಂತಾದ ಹತ್ತು ಹಲವು ಸವಾಲುಗಳು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕೆಲಸಗಳು ಆರಂಭವೇ ಆಗಿಲ್ಲದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಗತಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸುವುದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸವಾಲೇ ಸರಿ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಅತ್ಯಂತ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯವಾದ ಶೌಚಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಾವಿನ್ನೂ ಹಿಂದೆಬಿದ್ದಿರುವುದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸವಾಲುಗಳನ್ನೂ ಜೊತೆ-ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸಲು, ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಏರ್ಪಡಿಸಲು, ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಥಮ ಸಾಲಿನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳ 26 ರಂದು ಕಡಲತಡಿಯ ನಾಡು ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಯ ಸಮಗ್ರ ಒಳನೋಟಗಳೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿರುವ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ತ್ವರಿತ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಸುಸ್ಥಿರತೆಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನೈರ್ಮಲ್ಯದತ್ತ ಈವರೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿರದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ, ವಾರ್ಡುಗಳಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಆಶಯಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಉದ್ದೇಶ ಒಂದೇ. ಅದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಯೊಂದಿಗೆ 2010 ನೇ ಸಾಲಿನ ರಾಜ್ಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೂ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತಾ ಇನ್ನಿತರ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳೂ ಸಹ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ|| ಪಿ. ಬೋರೇಗೌಡ
ರಾಜ್ಯ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮಿಷನ್
ಗ್ರಾ. ಅ. ಮತ್ತು ಪಂ. ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ

ಗ್ಯಾರಂಟಿ ರಾಮಣ್ಣ *

ಶತಶತಮಾನದ ಕತ್ತಲೆ ಕಳೆಯಲು
ಆರೋಗ್ಯ ಭಾಗ್ಯವ ಜನರಿಗೆ ನೀಡಲು
ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಬೆಳೆಸಲು
ಬಂದಿದೆ ಬಂದಿದೆ ಬೆಳಕನು ತಂದಿದೆ
ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ
ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ॥

ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಹಸನು ಮಾಡಲು
ಮುಗ್ದ ಜನರಿಗೆ ಅರಿವು ನೀಡಲು
ಗ್ರಾಮಗಳಲಿ ಪರಿಸರವ ಉಳಿಸಲು
ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಗಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿದೆ
ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ
ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ॥

ಪಂಚಾಯ್ತಿಯವರೇ ನೀವು ಬನ್ನಿರಿ
ಅಣ್ಣತಮ್ಮರೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿರಿ
ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೇ ನೆರವು ನೀಡಿರಿ
ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುತಿಹ
ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ
ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ॥

❑

* ಹಾಸನ.

ಬದುಕುವ ಮಾತು

ಡಾ. ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಪಟವಿಲ್ಲದ ಜೀವನವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ

ಎಲ್ಲ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೂ ಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಕಪಟತನಗಳೇ ಆಧಾರವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಕನ್‌ಫ್ಯೂಷಿಯಸ್ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧಿ ಇದ್ದವನು ತ್ರಿಕೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಕಪಟತನ, ಎರಡೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಬರೀ ನಿಷ್ಕಪಟತನವಿದ್ದರೆ, ಸತ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸರಿಯಾದ ಸದ್ವರ್ತನೆಗೆ ಅದು ಸಾಕ್ಷಿ ಎನಿಸಲಾರದು. ನಿಷ್ಕಪಟವಾದ ಮನಸ್ಸು ವಿಷವನ್ನೇ ಔಷಧಿಯೆಂದು ನಂಬಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಜೀವನವನ್ನು ಉಳಿಸುವುದೇನು? ಮನುಷ್ಯನ ನಂಬುಗೆಗೆ ಸತ್ಯದ ಆಧಾರ ಇರಬೇಕು.

ತಾನು ತೊಟ್ಟ ವೇಷದಿಂದ ಯಾವನೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಧರಿಸಿದ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಯಾವನನ್ನೂ ದೇಶ ಭಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾರದು. ನಿಜವಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಅವನು ತೊಟ್ಟ ವೇಷದ ಹಿಂದೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ನಿಜವಾದ ದೇಶಭಕ್ತ ಅವನು ಧರಿಸಿದ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಏನಿದ್ದಾನೆನ್ನುವುದನ್ನು ಅವನ ವೇಷ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ನಿಜವಾದ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಷ್ಕಪಟಿಯೂ ಸತ್ಯದ ಆರಾಧಕನೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವ ಮನುಷ್ಯನು ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ದಾರಿ ಇದೆ. ತಾನು ಇರುವಂತೆಯೇ ಅವನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲ ಸದ್ಗುಣಗಳೂ ನಿಷ್ಕಪಟತನದಿಂದಲೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ, ಹಾಗೂ ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂದು ಸೊಕ್ರೆಟೀಸ್ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಬೇರೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಸರಿ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವ ಮನುಷ್ಯನು ಮೊದಲು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸರಿ ಇರಬೇಕು.

ಎಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಪಟ ಇರುವುದೋ ಅಲ್ಲಿ ತೋರಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಷ್ಕಪಟಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು, ತಾನು ಆಲೋಚಿಸುವಂತೆಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಏನು ಹೇಳುವನೋ ಅದರಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ವಚನ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಅವನು ನೆರವೇರಿಸದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಷ್ಕಪಟಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು, ತಾನು ಇರುವಂತೆಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ಯದಂತೆ ವಾಸ್ತವ ಇರುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವದಂತೆ ಸತ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವೆರಡರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

> ಎಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಪಟ ಇರುವುದೋ ಅಲ್ಲಿ ತೋರಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯದಂತೆ ವಾಸ್ತವ ಇರುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವದಂತೆ ಸತ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವೆರಡರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ನಿಷ್ಕಪಟಿಯಾದವನು ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಿತವ್ಯಯದಿಂದ ಬಳುಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಜನ ಬರಹಗಾರರು, ಸತ್ಯವು ತನ್ನ ಅಮೂಲ್ಯ ಆಸ್ತಿಯೆಂದು ಬಗೆದು ಅದನ್ನು ಭಾರೀ ಮಿತವ್ಯಯದಿಂದ ಬಳಸುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಮಾರ್ಕ್‌ಟ್ವೇನ್ ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಕಪಟವರಿಯದ ಮನುಷ್ಯನು ಮನುಕುಲದ ಅಮೂಲ್ಯ ಆಸ್ತಿ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಇರುತ್ತಾನೆ.

❑

ಒತ್ತಡ

ಡಾ. ಬಿ. ರಮಣರಾವ್ *

ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಧನವಿದ್ದರೂ ಅನುಭವಿಸುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಆರೋಗ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಅರ್ಥಹೀನ. ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಕಾಳಜಿ ಇರಲೇ ಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನೀವೇ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವೆಂಬುದು ನೆನಪಿರಲಿ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದ ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ. ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸವನ್ನು ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯಾ–ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವ ಗುರಿಗಳು, ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಅನಗತ್ಯ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದು ಒತ್ತಡ.

ಅನೇಕರ ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ ಇದೇ ಒತ್ತಡದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಸರ್, ಹೃದಯಾಘಾತಗಳು, ಅಧಿಕ ರಕ್ತದ ಒತ್ತಡ, ಡಯಾಬಿಟಿಸ್, ಅನಿದ್ರೆ, ಅಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥೆಗಳು ಇದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ದಿನವೂ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಯಾಮ–ಅರ್ಧದಿಂದ ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೆಯ ವೇಗದ ನಡಿಗೆ.

ಬಿಲ್ ಕ್ಲಿಂಟನ್ ವಾರದ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆ, ಜೇಮ್ಸ್ ಬೇಕರ್ ವಾರದ 4–5 ದಿನ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ವ್ಯಾಯಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಇವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೇ?

ಹತ್ತಿರದ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳಿಗೆ 3–4 ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದಲೂ ಶರೀರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಿಕ್ಕು ಹೊಸ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ 10–12 ದಿನಗಳ ಪ್ರಯಾಣವೂ ಆರೋಗ್ಯಕರ.

ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಿದ್ದರೆ ವಾರಾಂತ್ಯದ ಪ್ರಯಾಣ ಬೇಡ. ವಾರದ ಕೊನೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಮರುಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ, ಹೊರಗೆ ಊಟ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.

ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಧನವಿದ್ದರೂ ಅನುಭವಿಸುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಆರೋಗ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಅರ್ಥಹೀನ. ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಕಾಳಜಿ ಇರಲೇ ಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನೀವೇ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವೆಂಬುದು ನೆನಪಿರಲಿ.

ನಿಯಮಿತವಾಗಿ (ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ) ಇ.ಸಿ.ಜಿ., ಮಧುಮೇಹ ಮತ್ತು ಕೊಲೆಸ್ಟ್ರಾಲ್‌ಗಳಿಗಾಗಿ ರಕ್ತ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಶರೀರ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ತಲೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನೀವೊಬ್ಬ ಹೆಚ್ಚು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಆಗಬಲ್ಲಿರಿ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲಿ.

❑

* ಕನ್ಸಲ್ಟಿಂಗ್ ಫಿಸಿಷಿಯನ್ ಅಂಡ್ ಕಾರ್ಡಿಯಾಲಾಜಿಸ್ಟ್, ನಂ. 94/ಹೆಚ್. 9ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ರಾಜಮಹಲ್ ವಿಲಾಸ್ ಬಡಾವಣೆ, ಬೆಂಗಳೂರು – 80.

ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಯೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಕಿರು ಪರಿಚಯ

ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ. ಡಿ.ಆರ್. *

ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಅಥವಾ ನಿಸರ್ಗ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಒಂದು ಪುರಾತನ ನಿರೌಷಧ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಪದ್ಧತಿ. ಈ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಪ್ರಕಾರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಣೆಗೊಂಡ ವಿಷಕಾರಿ ವಸ್ತುಗಳು ಅಥವಾ ವಿಷಕಾರಿ ಕಲ್ಮಶಗಳೇ ರೋಗ ಬರಲು ಮೂಲ ಕಾರಣ. ಈ ರೀತಿ ಶೇಖರಣೆಗೊಂಡ ವಿಷಕಾರಿ ಕಲ್ಮಶಗಳು ಅಧಿಕವಾದಾಗ ದೈಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಮತೋಲನ ಉಂಟಾಗಿ ರೋಗ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಉಲ್ಬಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಮಾನವ ದೇಹ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಆಕಾಶ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಜಲ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳ ಮಧ್ಯೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬಂದಾಗ ಮಾನವ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ರೋಗ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ರೋಗ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳ ನೆರವಿನಿಂದಲೇ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಆಗಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಅಥವಾ ನಿಸರ್ಗ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಇಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಕಾಯಿಲೆಗಳೂ ತಪ್ಪು ಆಹಾರ ಕ್ರಮ, ತಪ್ಪು ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ ಮೂಲ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳು ದೇಹದಲ್ಲಿ ವಿಷಕಾರಿ ವಸ್ತುಗಳು ಶೇಖರಣೆಯಾಗಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಯೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವೈದ್ಯರುಗಳು ರೋಗದ ಮೂಲ ಕಾರಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅದನ್ನು ಬೇರು ಸಮೇತ ಕಿತ್ತೆಸೆಯುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನು ಅರಿತು, ಅದೇ ತಪ್ಪನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತಿಸದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಪ್ಪು ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತಂದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವಿರೋ ಆ ಕಾಯಿಲೆ ಮತ್ತು ಆ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಹತೋಟಿಗೆ ತರಬಹುದು. ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಿಧಾನಗಳು :

* ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಯೋಗ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ.

1. ಜಲ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, 2. ಪೃಥ್ವಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, 3. ಆಕಾಶ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, 4. ವಾಯು ಚಿಕಿತ್ಸೆ, 5. ಅಗ್ನಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ (ಸೂರ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ), 6. ಮಾಲೀಶ್ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, 7. ಪಥ್ಯಾನ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, 8. ಸೂಜಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, 9. ಅಯಸ್ಕಾಂತ ಮತ್ತು ವರ್ಣ ಚಿಕಿತ್ಸೆ'

ಯೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸೆ

ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ತನ್ನ ಜೀವನಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಶಾರೀರಿಕ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಸಾವು ನೋವಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಧಿಕ ರಕ್ತದೊತ್ತಡ, ಮಧುಮೇಹ, ಜೀರ್ಣಾಂಗವ್ಯೂಹದ ತೊಂದರೆಗಳು, ಹೃದಯ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾಯಿಲೆಗಳೂ ಇನ್ನು ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮಾನಸಿಕ ತೊಂದರೆಗಳಿಂದ (ಅಧಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ, ಮಾನಸಿಕ ಉದ್ವೇಗ) ಬರುತ್ತಿವೆ.

ಮನಸ್ಸು ಎಂಬುದು ಮಂಗನ ಹಾಗೆ, ಇದು ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವ ವಿಷಯವೇ ಹೌದು. ಆ ಮನಸ್ಸು ಲಗಾಮಿಲ್ಲದ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಕುಣಿಯುವ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಾಕುವ ಲಗಾಮೇ ಈ ಯೋಗ. ಯೋಗ ಎಂಬುದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಒಂದು ಸಾಧನೆ. ಈ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಲು ಈ ಯೋಗವನ್ನು ಒಂದು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇರುವ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಲು, ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಡಲು ಹಾಗೂ ಬರುವ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಈ ಯೋಗವನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಕಾಯಿಲೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ, ಮಾನಸಿಕ ನೋವಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಶಾರೀರಿಕ ದುಗುಡಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಲು ಇರುವ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗವೇ ಈ ಯೋಗ.

ಯೋಗವೆಂದರೆ ಏನು?

ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡುವಿಕೆ ಎಂದರ್ಥ.

"ಯಜ್ಯತೆ ಸಮಾದೀಯ ತೇನೇನ ಇತಿಯೋಗಃ ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ವಿವರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ''well fixed position of mind'' ಎಂಬುದಾಗಿ ಇದರ ಅರ್ಥ. ಅಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆಗೆ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ವಿಗ್ನತೆಗೆ ಯೋಗ ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಶರೀರದ ವಿವಿಧ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಯಾಮ ಒದಗಿಸಿ ಈ ಅಂಗಗಳು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆ ಗಳನ್ನು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಆಸನಗಳು ಇವೆ.

ಮಾನವ ಏನಾದರೂ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯವುಳ್ಳ ದೃಢಕಾಯ ಹೊಂದಿರುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಮಾನವ ಶರೀರ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲು, ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿರಲು, ಮನಸ್ಸು ಉದ್ವೇಗರಹಿತವಾಗಿರಲು, ಆತಂಕ ಮುಕ್ತರಾಗಲು ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿರಲು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಯೋಗಾಸನಗಳು, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಗಳು, ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನ ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲಿದೆ.

ಆರೋಗ್ಯ ಕೇವಲ ರೋಗರಹಿತವಾಗಿರದೆ ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಆರೋಗ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಯೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ❑

ನುಡಿ ಮುತ್ತು

ಹತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪಗಳು

ಆರ್.ಎನ್. ತುಳಸೀರಾಮ್ *

ಮೊಬೈಲ್ : 9972101564

ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಒತ್ತಡದ ನಡುವೆ ಸರಿಯಾದ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಲು ದಾರಿದೀಪ ವಾಗಬಲ್ಲ ಸಂಕಲ್ಪಗಳು.

- ಯಾರು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ ಅವನೇ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನಿ. ಅಂಥವನನ್ನು ಸಮಾಜ ನಂಬುತ್ತದೆ; ಗೌರವಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವತ್ತಿನಿಂದಲೇ ಅಹಂಕಾರ ಬಿಟ್ಟು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ.
- ಮನಸ್ಸಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲ. ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಆಗು ಹೋಗುಗಳ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸೇ ಹೊಣೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನನ್ನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.
- ಜೀವನ ಒಂದು ಕಲೆ. ಎಲ್ಲವೂ ನಾವಂದುಕೊಂಡಂತೆ, ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುವುದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮದೇನು ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ಏನೇ ಬಂದರೂ ಎದುರಿಸಿ ಸುಂದರ ಜೀವನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.
- ಆಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಗಬೇಕಿರುವುದನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹಿಂದಿನ ನೋವನ್ನೇ ಮೆಟ್ಟಿಲಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಯಶಸ್ಸಿನತ್ತ ದಾಪುಗಾಲಿಡುತ್ತೇನೆ.
- ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾವಷ್ಟೇ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನಂತೆ ಇತರರದ್ದೂ ಮುಖ್ಯ. ಎಲ್ಲರೊಳಗೊಂದಾಗಿ ಬದುಕಲು ಒಂದಷ್ಟು ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಬದಿಗಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇತರರಿಗಾಗಿ ಬದುಕುವುದರಲ್ಲಿ ಖುಷಿ ಇದೆ.
- ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲಸವನ್ನು ಎಂಜಾಯ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡಹುವ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಈ ವರ್ಷ ಪುರುಸೊತ್ತಿಲ್ಲ.
- ಮನಸ್ಸು ಖಾಲಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡರೆ ಏನನ್ನೂ ಹೊರ ತೆಗೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ಸಹನೆ, ತೃಪ್ತಿ, ಸಂತೋಷ ಹಾಗೂ ಅರಿವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.
- ಗೆಲುವಿದ್ದರಷ್ಟೇ ಜೀವನ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಲೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಸೋಲನ್ನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಓಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡು ಸೋಲನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ.
- ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಂದರವಾದುದೇ. ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಅದರದೇ ಆದ ಸೌಂದರ್ಯ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಕಣ್ಣುಗಳು ನಮ್ಮದಾಗಬೇಕು. ಈ ಜೀವನದ ಸುಂದರ ಭಾಗವನ್ನಷ್ಟೇ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.
- ಬಾಳೆಂದರೆ ಅದು ನಂಬಿಕೆ. ಸಾಧಿಸುವೆ ಎಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಅಂಜಿಕೆ. ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿ, ಸದಾ ಆಶಾವಾದದ ಚಿಲುಮೆಯಡಿ ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ನಲಿಯುತ್ತೇನೆ.

* ಲೆಕ್ಕ ಅಧೀಕ್ಷಕರು, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ತುಮಕೂರು.

ನಮ್ಮ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬೇಕೆ?

'ಹಳ್ಳಿಗಳ ಉದ್ಧಾರವಾಗದ ಹೊರತು ದೇಶದ ಉದ್ಧಾರವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದರು. ಹಳ್ಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ, ಸುಂದರ, ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರ ಒಂದು ಪ್ರಬಲ ಮಾನದಂಡವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಾಕಾರಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದರು.

ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು 6 ದಶಕಗಳೇ ಕಳೆದಿದ್ದರೂ 'ಸಂಪೂರ್ಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಾಧನೆ'ಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ಸಾಧನೆ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ. ಸರ್ಕಾರವೇನೋ ದೇಶಾದ್ಯಂತ 'ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ' ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಿ, ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಆಂದೋಲನಕ್ಕಾಗಿ ಹಣಗಾಡುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಫಲಿತಾಂಶ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರದ ಕೆಲಸವೇ? ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಹೊಣೆಯಲ್ಲವೆ?

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಿಂದ ದೇಶದ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗಾಗಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಿಂದ ಇರಬೇಕಾದದ್ದು ದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರೀಕನ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೆ?
2. 'ಕುಡಿಯಲೇ ನೀರಿಲ್ಲ, ಇನ್ನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ನೀರೆಲ್ಲಿ' ಎಂದು ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಸರ್ಕಾರವನ್ನೇ ದೂಷಿಸಿ ಉಡಾಫೆಯ ಮಾತನ್ನಾಡುವವರ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?
3. ಸಾವಿರ, ಲಕ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ, ಟಿ.ವಿ., ಮೊಬೈಲ್, ವಾಹನಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯದ ಕೆಲವು ಜನರು ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ವ್ಯಥೆ ಪಡುವುದೇಕೆ?
4. ಶೌಚಕ್ಕಾಗಿ ಕತ್ತಲಾಗುವವರೆಗೂ ಕಾಯಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮಹಿಳೆಯರದ್ದಾಗಿದೆ. ವೃದ್ಧರು, ಗರ್ಭಿಣಿಯರು ಮತ್ತು ರೋಗಬಾಧಿತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಶೋಚನೀಯ. ಇವೆಲ್ಲ ವಿಪರ್ಯಾಸವಲ್ಲವೆ?
5. ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲೊಂದು ಶೌಚಾಲಯ ಕಟ್ಟಲೊಪ್ಪದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕೆಲವು ನಾಗರೀಕರ ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋಭಾವ ಎಷ್ಟು ಕೀಳಲ್ಲವೆ?
6. ನಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆ? ನಾಚಿಕೆಯಾಗಬೇಕಲ್ಲವೆ?
7. ಇನ್ನು ಕಾಲಮಿಂಚಿಲ್ಲ, ತಕ್ಷಣದಿಂದಲಾದರೂ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳೋಣ, ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗೋಣ. ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಭಾರತವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಹಕರಿಸೋಣ ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರದಾಗಬೇಕಲ್ಲವೆ?

– ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ನಂ. 6, 13ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಕೇತಮಾರನಹಳ್ಳಿ, ರಾಜಾಜಿನಗರ,

ಬೆಂಗಳೂರು – 560 010.

ವಿ.ಸೂ. ಓದುಗರು ಸಹ ತಾವು ನೋಡಿದ, ಕೇಳಿದ, ಓದಿದ ಘಟನೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ರೂ. 500/- ಬಹುಮಾನ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳು

ಪ್ರವೀಣ್ ಹುಲಿಕುಂಟೆ *

ಹಳ್ಳಿಗಳೆಂದರೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಅಂಟಿಕೊಂಡ, ಗುಂಪು-ಗುಂಪಾದ ಮನೆಗಳು, ಮನೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಣ್ಣ-ಸಣ್ಣ ಓಣಿಗಳು, ಬೀದಿಗಳು, ಬಳಸಿದ ನೀರು ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲೂ, ನಡೆದಾಡುವ ಓಣಿ, ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲೂ ನಿಂತು ಕೊಳಚೆಯಾಗಿ ಸೊಳ್ಳೆ-ನೊಣಗಳ ತಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯ ಕಸವನ್ನು ಮನೆಯ ಗೋಡೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಸುರಿದು ಅದು ಮನೆಯೋ ಅಥವಾ ಕಸದ ತಿಪ್ಪೆಯೋ ಎಂಬಂತ ಸ್ಥಿತಿ. ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳಿಲ್ಲ, ಊರ ಹೊರಗಿನ ಜಾಲಿ, ಸೀಮೆಜಾಲಿ, ಕತ್ತಾಳೆ, ಮುಳ್ಳುಗಿಡ ಮುಂತಾದ ಪೊದೆಗಳೇ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜನರ ನಿತ್ಯ ಬಳಕೆಯ ಬಯಲು ಶೌಚಾಲಯಗಳು. ಮಲ-ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆಗಳಿಗೆ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬಳಸಿದ ಜಾಗವನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಜನರಿಗೂ ರೋಗಗಳಿಗೂ ಅಂಟಿದ ನಂಟು ಕಡಿಮೆಯಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಲ್ಲ. ಈಗೀಗ ಊರುಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಊರು ಬೆಳೆದಂತೆ ಊರ ಸುತ್ತಲ ಪೊದೆಗಳೂ ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಲ-ಮೂತ್ರಗಳ ವಿಸರ್ಜನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಪಾಡು ಹೇಳತೀರದು. ಹಾದಿಬದಿಯಲ್ಲೇ ಕೂರಬೇಕು, ಜನರ ಓಡಾಟದಿಂದಾಗಿ ಹಿಂಸೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಅದರೂ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣದತ್ತ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ವಾಲುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಬಯಲಿಗೆ ಹೋಗೋದೇ ಸಲೀಸು ಹಾಗೂ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಅಭ್ಯಾಸ. ನಾವು ಬಯಲಿಗೋಗುವುದಕ್ಕೂ, ನಮಗೆ ಬರುವ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತೆ ಬದುಕತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ ಆ ಜನ. ಇಂತದ್ದೊಂದು ಬದುಕನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನೈರ್ಮಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಇತಿಹಾಸ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿದೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಗೊಳಿಸದರೂ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಯ ಜನರ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಜನರು ಈ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬಳಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯದ ಅಗತ್ಯದ ಕುರಿತು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ,

ಎಷ್ಟೊಂದು ಯೋಜನೆಗಳು...!

ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿವೆ. 1985 ರಿಂದ 1995 ರವರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ, 1995 ರಿಂದ 2004 ರವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಮಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಯೋಜನೆ, 1999 ರಿಂದ 2004 ರವರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ವಲಯ ಸುಧಾರಣೆ ಯೋಜನೆ, 1999 ರಿಂದ 2002 ರವರೆಗೆ ಯುನಿಸೆಫ್ ನೆರವಿನ ಮಕ್ಕಳ ಪರಿಸರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ಸ್ವಚ್ಛ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆ, ಡ್ಯಾನಿಡಾ ನೆರವಿನ ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ, ನೆದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ನೆರವಿನ ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಯೋಜನೆ, ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ನೆರವಿನ ಜಲ ನಿರ್ಮಲ ಯೋಜನೆ ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗಳ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದರೂ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಯ ಜನರ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಜನರು ಈ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬಳಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯದ ಅಗತ್ಯದ ಕುರಿತು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಳಪೆಯಾಗಿತ್ತು, ವೆಚ್ಚ ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ಶೌಚಾಲಯದ

* ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂವಹನ ಸಂಯೋಜಕರು, ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಘಟಕ, ರಾ.ನೀ.ನೈ.ಮಿ., ಬೆಂಗಳೂರು.

ಅಂಶವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧ-ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಮಿಡ್ನಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್‌ನವರು ಯಾವುದೇ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಇಲ್ಲದೆ, ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲೇ ಸುಮಾರು 8 ಲಕ್ಷ ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದಿನ ಯೋಜನೆಗೆ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ, 1996-97ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಡೆಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯ ಹೊಂದಿದ್ದ ಶೇ. 55ರಷ್ಟು ಜನರು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಶೌಚಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಶೇ. 2 ಜನ ಮಾತ್ರ ಸಬ್ಸಿಡಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಶೇ. 54 ಜನರು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳು ಜನಕೇಂದ್ರಿತ, ಬೇಡಿಕೆ ಆಧಾರಿತ, ಸಮುದಾಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆಯಾದವು. ಹೀಗೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ. ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2, 2005 ರಂದು ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಲನೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಜನಾಂದೋಲನದ ಸ್ವರೂಪ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳಕು, ಗಲೀಜು, ವಾಸನೆ ಮುಂತಾದ ಅನೈರ್ಮಲ್ಯಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಪರಿಸರ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಮೂಲಕ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜನರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ತರುವ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಈ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, 2012ಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಇರುವ ಸೀಮಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮಗಳು ಬಯಲು ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಆಂದೋಲನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಇದೊಂದು ಜನಾಂದೋಲನ. ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಧಾನವಾದುದ್ದು. ಸಮುದಾಯ, ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕಾದ ಅಪರೂಪದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇದು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವು ಇತರ ಯೋಜನೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅನುಷ್ಠಾನದವರೆಗೆ ಆಂದೋಲನವು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ನಿಂದಲೇ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಎನ್ನುವುದು ಜೀವನ ವಿಧಾನವಾಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಜನರು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶೌಚಾಲಯದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ, ಜನರು ಸ್ವತಃ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯ ಸೇರಿದಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು. ಆಂದೋಲನದ ಪ್ರಮುಖ.

ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ

ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಜೀವನ ವಿಧಾನವಾಗಿ ಜನರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು, ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದು, ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು, ಮನೋಭಾವ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ. ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಭಿನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಜನರಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ರೀತಿಯ ತರಬೇತಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಗಾರೆ ಕೆಲಸದವರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ, ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಶುಚಿತ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಗೃಹ ಶುಚಿತ್ವ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಶೌಚಾಲಯ ಎಂದರೆ ದುಬಾರಿ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿರುವ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಸರಳ ಶೌಚಾಲಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗುವುದು. ಜನರ ಅಗತ್ಯ, ಅನುಕೂಲ, ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣ, ಹವಾಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು

ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಶೌಚಾಲಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದ ಜನರಿಗೂ ತಲುಪಿಸಲಾಗುವುದು. ಸಮುದಾಯದ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮಳಿಗೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಸುಲಭ ಹಾಗೂ ಶೀಘ್ರ ಈಡೇರಿಕೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಆಂದೋಲನವು ನಿಗಧಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗುರಿ ಸಾಧಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ, ಶುಚಿತ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಶುಚಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ವಿಷಯ ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸ ಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಂದ

ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿಸಬಹುದು. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ರೂಢಿಸ ಬಹುದು ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಮಹತ್ವ ಅರಿತ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಈಗಲೇ ರೂಪಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವುದು, ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಸಹಭಾಗಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಳಿಗೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಪಂಚಾಯತ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಡೀ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ, ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅಂಗವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯುಗಳಿರಬೇಕು, ಮಲ-ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆಗಳಿಗೆ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನೆ ಬಳಸಬೇಕು. ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇರಬೇಕು. ಗ್ರಾಮದ ಬೀದಿಗಳು, ಓಣಿಗಳು ಶುಚಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮನೆಗಳ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮದ ಕಸ, ಬಳಸಿದ ನೀರು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸ ಬೇಕು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಇಡೀ ಗ್ರಾಮದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಂದೋಲನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಪ್ರಗತಿ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವು ಜಾರಿಗೊಂಡ ಆರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕೆಲಸಗಳಾಗಿವೆ. ಆಗಬೇಕಾದ್ದು ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಸುಮಾರು 32 ಲಕ್ಷ ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೌಚಾಲಯ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮನವೊಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶೇ.97 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರಾವಳಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಕೊಡಗು, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಮುಂತಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನಡಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜ್ಯದ ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ, ಹಾಸನ, ಮೈಸೂರು, ದಾವಣಗೆರೆ, ಮಂಡ್ಯ ಮುಂತಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕೆಲಸಗಳು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ 4 ತಾಲೂಕುಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ 845 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬಿಜಾಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಬೀದರ್, ಕೋಲಾರ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ತುಮಕೂರು ಮುಂತಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಸೀಮೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಹಿಂದಿದ್ದೇವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ 26 ಲಕ್ಷ ಕುಟುಂಬಗಳ ಜನರು ತಮ್ಮ ಮಲ-ಮೂತ್ರಗಳ ವಿಸರ್ಜನೆಗಾಗಿ ಬಯಲನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಜನರನ್ನು ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಮನವೊಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

❑

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ : ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛ ಜಿಲ್ಲೆ

ಪಿ. ಶಿವಶಂಕರ್ *

ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಜನಸಮುದಾಯ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರದ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದವು.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತು, ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ, ಪೌರಾಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು ವಿವಿಧ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ತಾಯ್ನಾಡಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರದ ಕಿನಾರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಂಗಳೂರು, ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿರುವ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ಕಾಡುಗಳ ಮಧ್ಯ ಕೊಡಗಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಸುಳ್ಯ, ತೆಂಗು, ಕಂಗುಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಪುತ್ತೂರು ಮತ್ತು ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 368 ಗ್ರಾಮಗಳಿದ್ದು, 203 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿವೆ. ಬುದ್ಧಿವಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮಟ್ಟ 83.4 ಶೇ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮಟ್ಟ 77.21 ಶೇ ಇದೆ. ಆದರೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದಡಿ ನಡೆಸಿದ ಸರ್ವ ಕುಟುಂಬ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಹಿತಿಯಂತೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು 2,43,568 ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ 61 ಶೇ. ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೌಚಾಲಯ ಹೊಂದಿದ್ದವು ಬಾಕಿ ಇರುವ 95,010 ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದಿನಾಂಕ 02/10/2005 ಗಾಂಧಿ ಜಯಂತಿಯಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂದಿನ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಚಿವರಿಂದ ಚಾಲನೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವು ದಿನಾಂಕ : 30/03/2009 ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 203 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯ, ಶಾಲಾ ಶೌಚಾಲಯ, ಅಂಗನವಾಡಿ ಶೌಚಾಲಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಶೇ. 100 ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. 2006–07 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 49 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು, 2007–08 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 131 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು, 2008–09 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 23 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಡೆದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಹಾಗೂ 3 ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳು ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಡೆದ ಜಿಲ್ಲೆ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

* ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ.

ಈ ಸಾಧನೆಯ ಹಿಂದೆ ದುಡಿದ ಕೈಗಳು ಅಸಂಖ್ಯ. ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಸಹಕಾರ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಅಂದಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮತಿ ಎನ್.ಟಿ. ಅಬ್ರೂ ಮತ್ತು ಅವರ ತಂಡ ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ಇರಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡುವ ಮೂಲಕ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿರುವ 8 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆ ಭೇಟಿ, ಶಿಬಿರ, ಸಭೆ, ಚರ್ಚಾಕೂಟ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ ತಂಡವು ಪ್ರತೀ ಭಾನುವಾರ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಪಾತೂರ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರಮದಾನ ಮಾಡಿ ಶೌಚಾಲಯ ಗುಂಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ನಂತರ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ತಂಡ, ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ತಂಡ, ವಿವಿಧ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ತಂಡ ಶ್ರಮದಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷ ಬೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಒಮ್ಮತದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಇರಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಂತರ್‌ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಿ ಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ಗುಂಡಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ವ್ಯಯ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಮದಾನವು ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ವರದಾನವಾಯಿತು.

ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ಗೋಳ್ತಮಜಲಿನಲ್ಲಿ ಅಂಗವಿಕಲ ಪತಿಗೋಸ್ಕರ ಯಶೋಧ ಮತ್ತು ಅವಳ 14 ವರ್ಷದ ಮಗ ಶೌಚಾಲಯ ಗುಂಡಿ ತೋಡುವ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನತೆಯನ್ನು ಈ ಆಂದೋಲನದೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯಿತು. ಗೋಳ್ತಮಜಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ 110 ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವೀಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ತಂಡವು ಹಾಜರಿತ್ತು. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ 28 ಮನೆಯವರು ಸ್ವತ: ತಾವೇ ಶೌಚಾಲಯ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ತೋಡಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು, ಇತರರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಯಿತು.

ಅಂದಿನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿ, ಶ್ರೀ ಎ ಎಂ. ಕುಂಜಪ್ಪ, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು, ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದವರೆಗಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸಮಾಲೋಚನಾ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದರು. ಜನಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ನ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಶ್ರೀ ಶೀನ ಶೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಮೂಲ್ಯ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ನೆರವು ಘಟಕದ ಸಂಯೋಜಕರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಮಂಜುಳ ಅವರುಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ನೆರವು ಘಟಕದೊಂದಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಮನೆ ಭೇಟಿ, ಶ್ರಮದಾನ, ಜಾಥ, ಬೀದಿ ನಾಟಕ, ಚಲನ ಚಿತ್ರ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಜಾಗೃತಿ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜಿಲ್ಲೆಯ 203 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಆಂದೋಲನದ ಅಲೆಯು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯಿತು. ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳು, ಶಿಕ್ಷಕರು, ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರ ಸಹಕಾರ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದು.

ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ವೇಣೂರು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಸದಸ್ಯರು, ಮಾಜಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಶ್ರೀ ಧರಣೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್, ಇವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದ 8 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದವು. ಅದೇ ರೀತಿ ಶಿಬಾಜೆ, ಕಾಶಿಪಟ್ಣ, ಮಡಂತ್ಯಾರು, ಬನ್ನೂರು, ಆಲೆಟ್ಟಿ, ಹಳೆಯಂಗಡಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಮಾದರಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದವು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಯೂನಿಸೆಫ್ ತಂಡ, ಅಫಘಾನಿಸ್ಥಾನ, ನೈಜೀರಿಯಾ, ಜಿಂಬಾಬ್ವೆ, ಝಾಂಬಿಯಾ, ಜಿಬೋಕ್, ಮೊಝಾಂಬೆ ದೇಶದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಿಂದ ಒರಿಸ್ಸಾ, ಕೇರಳ, ತಮಿಳ್ನಾಡು ರಾಜ್ಯದ ತಂಡಗಳು ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡ, ಮೈಸೂರು, ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ಬೆಳಗಾಂವ ಮುಂತಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ತಂಡಗಳು ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಸಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ಲಾಘಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಯಶಸ್ವಿಗಾಗಿ ನಡೆದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರತೀ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಅವರ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯ ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಯಾನಿಟರಿ ಮಾರ್ಟ್ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು, ಪರಿಕರಗಳ ಸರಬರಾಜಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ದಾನಿಗಳು ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಸಿನ್, ಪೈಪ್, ಕಲ್ಲು, ಸಿಮೆಂಟ್, ಚಪ್ಪಡಿ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನಿಡುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು. ಆಂದೋಲನಕ್ಕಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ರೂ. 5.00 ಲಕ್ಷ ಮೊತ್ತದ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಪರಿಕರ, ಶ್ರಮದಾನ ಮಾಹಿತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಹವನಕ್ಕಾಗಿ ದೇಣಿಗೆ ಲಭಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತೀ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ನಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶೌಚಾಲಯ ಹೊಂದಿ ಮಳೆ ಕೊಯ್ಲು ಯೋಜನೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಕೈತೋಟ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ತೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ 20 ಶೇ. ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡುವಂತಹ ಉತ್ತಮ ನೀತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ವಾರ್ಡ್‌ವಾರು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕುಟುಂಬ/ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತೀ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಮೂಲಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶಾಲಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿ, ಗ್ರಾಮ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ವಾರ್ಡ್‌ವಾರು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಸಮಿತಿಗಳು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಶಾಲೆ, ಅಂಗನವಾಡಿ, ಕಾಲನಿಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಶೇ. 100 ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ಹೊಂದಿದ ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಲ ಒಕ್ಕೂಟ ಎಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ರೂ. 500/- ಸಹಾಯಧನ, ಅದೇ ರೀತಿ ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ಬಡ್ಡಿ ರಹಿತ ಆಂತರಿಕ ಸಾಲ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ತೀವ್ರತೆಯ ಮೆರುಗನ್ನು ತಂದಿವೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲೂಕು/ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ/ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ, ಅಂಗನನಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರಿಗೆ, ಶಾಲಾ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಯರಿಗೆ, ಶಾಲಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ, ಸ್ವಚ್ಛತಾ ದೂತ ಪ್ರೇರಕರಿಗೆ, ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರೇರಕರಿಗೆ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳಿಗೆ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿ ಮಕ್ಕಳ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಗೀತೆ ಮತ್ತು ಘೋಷಣೆಗಳು ದಿನನಿತ್ಯ ಮೊಳಗುವ ಮೂಲಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಮಾಹಿತಿಯು ಜನಜನಿತವಾಗುವಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ನೆರವು ಘಟಕದೊಂದಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿ, ಉಪಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ಸಹಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಶಾಲೆ, ಅಂಗನವಾಡಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಪಂಗಡ ಕಾಲನಿಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಪ್ರಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸಾಧನೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ವೃದ್ಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಿ ಅವರ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಪಾಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕಡೆಗೆ ಗ್ರಾಮ ನಡಿಗೆ ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದೊಂದಿಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳು, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಸಹಿತ ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಾ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಗ್ರಾಮದ ಅತೀ ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ತಲುಪುವಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮೀರಿ ಪತ್ರಿಕೆ, ಟೀವಿ, ರೇಡಿಯೋ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು, ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದಡಿ ಆದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ತೀವ್ರ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಇರಾ ಮಾದರಿ, ಗೋಳ್ತಮಜಲು ಮಾದರಿ, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ತಾಲೂಕು ಮಾದರಿ ಮುಂತಾದ ಹೊಸ ಮಾದರಿಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನ ಸೆಳೆದವು. ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕೆಲಸಗಳು ಸಮರೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದವು.

ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಜನಸಮುದಾಯ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಚತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರದ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದವು. ಈ ಮೂಲಕ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಚತೆಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಹೊಸ ಭಾಷ್ಯ ಬರೆದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ರಾಜ್ಯ, ಅಂತರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳ ಜನರು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಪಘಾನಿಸ್ಥಾನ, ನೈಜೀರಿಯಾ, ಜಿಂಬಾಬ್ವೆ, ಝಾಂಬಿಯಾ, ಜಿಬೋತ್, ಮೊಝಾಂಬೆ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳ ತಂಡವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಯುನೆಸೆಫ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಶಂಶಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಒರಿಸ್ಸಾ, ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡು, ರಾಜ್ಯದ ತಂಡಗಳು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮದೇ ರಾಜ್ಯದ ಧಾರವಾಡ, ಮೈಸೂರು, ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ಬೆಳಗಾಂ ಮುಂತಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ತಂಡಗಳು ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ 203 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಂಡು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುವ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮುಡಿಗೇರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ. ಪಿ.ಶಿವಶಂಕರ್ ಅವರ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಎನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಷ್ಟೇ ಸಿಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಿರಂತರ ಸುಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ವಿನೂತನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

ಸುಸ್ಥಿರತೆಗಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು

ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಡೆದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಘನ ಹಾಗೂ ದ್ರವ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಸೂಕ್ತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ವಿಲೇವಾರಿ ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಿತವ್ಯಯ, ಸರಳ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಲಾಯಿತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಟ್ಟೆ, ಸುರತ್ಕಲ್, ಮುಂತಾದ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಹಾಗೂ ಸಿ.ಇ.ಇ ಸೌಥ್, ಭಗೀರಥ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು 2010 ರ ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಭಗೀರಥ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಓ.ಎಸ್ ದ್ರಾವಣ ತಂತ್ರಾಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕುರಿತು ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಅದರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಈ ಪೈಕಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐದು ತಾಲೂಕುಗಳ ಐದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಪೈಲಟ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಗೂ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗನು ಗುಣವಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ವಾಹನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ನೀತಿ ರೂಪಿಸಿ ವರ್ತಕರಿಂದ ಮಾಸಿಕ ಶುಲ್ಕ ವಸೂಲಿಯೊಂದಿಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಗುಂಡಿ ಹಾಗೂ ಇಂಗು ಗುಂಡಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಸದ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಳಕೆ ಮಿತಗೊಳಿಸಿ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ವಿನೂತನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಫಲಶೃತಿಗಳು

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ಕುರ್ನಾಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ ಜೈವಿಕ ಘಟಕ ನಿರ್ಮಾಣ, ಹಸಿ ಕಸದಿಂದ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸೌಧದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವರ್ತಕರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಸೂಕ್ತ ವಿಲೇವಾರಿಗಾಗಿ ಸರಳ ಮಿತವ್ಯಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಲಾಯ್ಲ , ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಮೆನ್ನಬೆಟ್ಟು, ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ, ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಕಡಬ, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಅಳಂದಡಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿಗಾಗಿ ವಿನೂತನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯ, ಶಾಲಾ ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಕುರಿತು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಇಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಸಾಕ್ಷರರ ನಾಡು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಚ ಹಾಗೂ ಸುಂದರ ನಾಡು ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹುದೊಂದು ಸಾಧನೆಯ ಹಿಂದೆ ನೂರಾರು, ಸಹಸ್ರಾರು ಕೈಗಳು ದುಡಿದಿವೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ/ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು, ಯುವಕ/ಯುವತಿ ಮಂಡಲಗಳು, ಹೀಗೆ ಸಹಸ್ರ–ಸಹಸ್ರ ಕೈಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿವೆ. ಹೀಗೆ ಸಮೂಹಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರಮದ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಇಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡು ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದೆ.

❑

ಎ.ಬಿ. ಹೇಮಚಂದ್ರ *

ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕ್ರಾಂತಿ

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಏಳು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಹುತೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳು, ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ಆರೋಗ್ಯವಂತರಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶ. ಕಾರಣವಿಷ್ಟೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರ ಮನೆ-ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತಗೊಂಡ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಯಶಸ್ವಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರತೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಕೇವಲ ಯೋಜನೆಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದ ಜನರು ಇದನ್ನು ಜನಾಂದೋಲನ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಇದರ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರತೀ ಹಳ್ಳಿಗಳೂ ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮುಕ್ತ ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟು ಹೊಂದಿ, ಬದಲಾಗಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಗತ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿವೆ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಮಲೆನಾಡಿನ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು. ಸುಂದರವಾದ ಪರಿಸರ ಮರ- ಗಿಡಗಳ ಸಮ್ಮಿಲನ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಸುರಿತ್ತಲ್, ಹಸುರತ್ತಲ್ ಮತ್ತು ಹಸುರೆತ್ತಲ್ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಹಸಿರನ್ನು ಕುರಿತು ಮನಸಾರೆ ಹೊಗಳಿದ ಮಹಾಕವಿಯು ಹಸಿರಿಂದಲೇ ಹಸಿರುಗಟ್ಟಿತು ಮನ ಎಂದಿರುವುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೆರಗು ನೀಡುವಂತೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವು ಇದರ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಜನರು ಇದರ ಅರಿವಿನ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಬಹುಬೇಗ ಸಾಫಲ್ಯಗೊಳಿಸಿ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದರ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಹಿರಿಮೆ – ಗರಿಮೆಗಳ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಯಿತು.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿತು

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಸುಂದರ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆ ಇರದ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ತುಂಗ- ಭದ್ರಾ, ಶರಾವತಿ, ಕುಮದ್ವತಿ, ವರಾಹಿ ಮತ್ತು ವರದಾ ನದಿಗಳು ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿಯೇ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ, ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾದ ಪ್ರಗತಿ ಇದೆ. ಕೇವಲ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಇರದೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಗುರುತನ್ನು ದೇಶದ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಮೈಸೂರು ಕಾಗದ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಇವು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭದ್ರಾವತಿ ನಗರದಲ್ಲಿದ್ದು ಸಾವಿರಾರು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಹಾಗೂ ಬದುಕನ್ನು ನೀಡಿವೆ.

ಕಲೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ. ಮಹಾಕವಿ ಕುವೆಂಪುಗೆ ಧೀಶಕ್ತಿ ತುಂಬಿದ ಜನ್ಮನಾಡು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ. ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಸಾಹಿತಿ ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಯವರು, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್, ಅಂಕಣ ಸಾಹಿತಿ ಹಾ.ಮಾ.ನಾಯಕ್ ಮುಂತಾದವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯವರು. ಗತಕಾಲದಲ್ಲಿ

* ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ಶಿವಮೊಗ್ಗ .

ಅನೇಕ ಶರಣ – ಶರಣೆಯರು ಜನಿಸಿ ಜನಜನಿತವಾದ ನಾಡು ಶಿವಮೊಗ್ಗ. ಶಿವಶರಣ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಶರಣೆ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಇವರು ಇದೇ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಳೆದವರು.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣವು ಹೋರಾಟದ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಿಗೂ ಇಂಬು ನೀಡಿದ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕಾಗೋಡು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರೈತ ಸಂಘದ ನೇತೃತ್ವದಡಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಭೂಮಿ ನೀಡಿ ಎಂದು ಒಡೆಯನ ಅಧಿಪತ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಹೋರಾಟ ಸಾಗರ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಜನತೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಂತೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತೆ ಇತರೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೆ ನೇರ ದೃಷ್ಟಿಯಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಏಕೈಕ ಜಿಲ್ಲೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ. ಕಡಿದಾಳು ಮಂಜಪ್ಪ, ಎಸ್. ಬಂಗಾರಪ್ಪ, ಜೆ.ಎಚ್. ಪಟೇಲ್ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರು ಪ್ರಮುಖರು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಹಿರಿಮೆ, ಗರಿಮೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಧನಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವವರೆಗೂ ಅನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜನತೆಯ ಸ್ಪಂದನೆಯು ಹೊಸತನ್ನು ಆಸ್ವಾಧಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಿರಿಗೆ ಮೆರಗಾಗಿ ನಿಂತ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪುಚುಕ್ಕೆಯೂ ಕಂಡು ಬಂದ ಅನೈರ್ಮಲ್ಯತೆಯನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವು ಅಕ್ಟೋಬರ್–2, 2005ರಂದು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಉದ್ಘಾಟಿತಗೊಂಡಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಗೌರವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನಾ ಮುಕ್ತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಜನರು ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೊಂಡಿತು.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನತೆಗೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅರಿವು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿತ್ತು. ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯನು ಬಳಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಹಾಕುವುದು, ಬಯಲು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವುದು, ಬರಿಗಾಲಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು, ಉಗುರುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸದಿರುವುದು, ಕಸ ಮತ್ತು ಬಳಸಿದ ನೀರನ್ನು ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದು, ಆಹಾರ ಕ್ರಮತೆ, ಪರಿಸರ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವು ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಮಿತಿಗೊಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಹರಿಸಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ್ದು, ಹಾಗೂ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಜನರೇ ಬೇಡಿಕೆ ಇಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿ ಮಾಡಲು ಸಹಕರಿಸಿತ್ತು.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವು ಉದ್ಘಾಟನೆಗೊಂಡ ವಾರ್ಷಿಕ ಫಲಿತಾಂಶದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 25 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಬಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ನಿಷ್ಠೆ ಮೆರೆದವು. 25 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಸಾಧಿಸುವುದಾಗಿ 23 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರದಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಲಭ್ಯವಾದವು. ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಹಿಂದೆ 5 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ನಗದು ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಪ್ರತೀ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವು. ಈ

ಹಣ ಮತ್ತು ಹೆಸರಿನ ಸಂಪಾದನೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರವು ಜಿಲ್ಲೆಯಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ ರಾಜ್ಯದ ಉಳಿದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾದವು.

ಇದೇ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ 2007–08ನೇ ಸಾಲನಲ್ಲಿ 168 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು, 2008–09ರಲ್ಲಿ 39 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಉಳಿದ 29 ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು, 2009–10ರಲ್ಲಿಯೂ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಒಂದನ್ನುಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳೂ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಡೆದವು. ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರಣದ ಕೊರತೆಗೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದ ಕುಂಸಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ಈ ಪುರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯಿತು.

ಇಷ್ಟು ಏಳ್ಗೆ ಪ್ರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಸಾಗಿದ್ದರೂ ಜಿಲ್ಲೆಯು 'ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮುಕ್ತ ಜಿಲ್ಲೆ' ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಹಾದಿ ಬಲು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿತ್ತು. ಜನರ ಮನೋಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಲು ಕೇವಲ ಒಂದು ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂದೇ ಅನೇಕ ಇಲಾಖೆಗಳು, ಇಲಾಖೇತರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರು, ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬೇಕುಗಳಿಗೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕ್ರಮ ವಹಿಸಿ ಪೂರೈಸಿದ್ದೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿಯೇ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮುಖಂಡರು, ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಆಂದೋಲನದ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತರು. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಸದಸ್ಯರು ಇದೊಂದು ಸವಾಲಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗಾಗಿ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಚಿತ್ರ, ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಲೇಖಲನಗಳು ಗ್ರಾಮ ಗ್ರಾಮಗಳ, ಕೇರಿ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸಿದವು ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿಗಳು ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತವು ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಲು ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡವು. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮುಂತಾದ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಬಿಸಾಡುವುದು ದಂಡನೀಯ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದವು. ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದಾಯಿತು. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮೂತ್ರಾಲಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬ ಮಾಡಿದ ನೌಕರರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಂಗಣ್ಣಿಗೆ ಗುರಿಯಾದರು. 500ರೂಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ತೀರಾ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವೆಂದಾದ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನೆರವು ದೊರಕಿಸಲಾಯಿತು.

ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಮಾಲೋಚಕರುಗಳು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ದತ್ತು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸ ಲಾಯಿತು. ಸೋಮವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು ಆಟೋಗಳಲ್ಲಿ ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅರಿವು ಜನತೆಯ ಕಿವಿಗೆ ಬಡಿಸಿ ಬಯಲು ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಯ ಅಮಲು ಬಿಡಿಸಲಾಯಿತು. ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳೇ ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಗೇಲಿ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ ಹಾಸ್ಯಮಯ ಚಮತ್ಕಾರಗಳು ನಡೆದವು. ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಂದಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಶೌಚಾಲಯವೇ ಅಂಗಳಕ್ಕಿಂತ ಆಕರ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳವನ್ನಾಗಿಸಲಾಯಿತು. ಬೇಬಿಪ್ಯಾನ್ ಅಳವಡಿಸ ಲಾಯಿತು, ಶೌಚಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಟೋಟ ಚಿತ್ರದ ಪಟಗಳು ಮಕ್ಕಳು ಶೌಚಾಲಯದತ್ತ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಲು ನೆರವಾದವು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿನೂತನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಪರಮಾಣು ಬಾಂಬ್ ಸ್ಫೋಟನೆಯಾದಂತೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಹರಡಿದವು. ಮಾಹಿತಿ ಗೋಡೆಗಳು ಕಿರು ಚಿತ್ರಗಳು ಯೋಜನೆಯ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಉಳಿಸಿದ್ದವು. ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2, 2005ರಂದು ಆರಂಭಗೊಂಡ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವು ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿಕೊಂಡು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2006ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಸನ್ನದ್ದವಾದದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಜನರಿಗಿದ್ದ ಆಸಕ್ತಿ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರ ಮಧ್ಯೆ ಉತ್ತಮ ಸಂವಹನವೇರ್ಪಡಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅದಲ್ಲದೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

ಆಡಳಿತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಮೊದಲು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜನಸ್ನೇಹಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದರು.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿತು ಜಿಲ್ಲಾ ನೆರವು ಘಟಕವು ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು, ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳು, ಪೋಷಕರು, ಎಸ್.ಡಿ.ಎಮ್.ಸಿ ಸದಸ್ಯರು, ಶಿಕ್ಷಕರು ಮುಂತಾದವರ ಸಹಕಾರವು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವು ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರತೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ರೋಟರಿ ಫೌಂಡೇಷನ್ ಕೂಡಾ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಠಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿತು. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಆಯ್ದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಿಗೆ ಬೇಬಿ ಪ್ಯಾನ್ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಸಾಕ್ಷೀಕರಿಸಿತ್ತು. ಪತ್ರಿಕಾ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮದ ವರದಿಗಳು ಸಹ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಜನ ಸ್ಪಂದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಗೊಳಿಸಿದವು.

ಮೊದಲನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಯಶಸ್ಸುಗೊಂಡ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ತಾವು ಆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟ ಪರಿಶ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಯಶೋಗಾಥೆಗಳನ್ನು ಉಳಿದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಸಾರಿ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಇದು ನೆರೆ ಹೊರೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳೆಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಸವಾಲಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ್ದವು.

ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ತೊಗರ್ಸಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಸಣ್ಣ ಹನುಮಂತಪ್ಪ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶುಚಿತ್ವ ಕಾಪಾಡಲು ಮತ್ತು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಲು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿದ್ದು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಜನರು ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದು ಭದ್ರಾವತಿ ತಾಲೂಕು ಸಿದ್ಲಿಪುರ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ. ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದ ಬಹುತೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಬಾಬುರವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರು ಧರಣಿ ಕುಳಿತರು. ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ ಧರಣಿಯು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮರುಗಿಸಿತ್ತು. ಮೊದಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡರು ಈ ಮಾರ್ಗವು ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತ್ತು.

ಮತ್ತೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಸಾಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಆನಂದಪುರಂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ನೂತನ ವಿಧಾನ. ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿ ಆ ಮೂಲಕ ತಪ್ಪು ಮಾಡದಂತೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಂಗ ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸಿತು.

ಜಾಗೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನವು ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಗುರುತರವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿತು. ಜಿಲ್ಲಾದ್ಯಂತ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಗೋಡೆ ಬರಹಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದ್ದು, ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ಬಳಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀ–ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವ–ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಪಾಲ್ಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಜೊತೆ ವಿನೂತನವಾಗಿ ಬೀದಿ ನಾಟಕಗಳು, ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು, ಪಾಂಪ್ಲೇಟ್‌ಗಳು ಮುಂತಾದ ಮಾರ್ಗತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿತ್ತು.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರ ಮನ ಮನದಲ್ಲಿಯು ಶೌಚಾಲಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಮಂತ್ರ ಪಠಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಓಟಗಳ ಪಾತ್ರಗಳು ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಎರಡೇ ನೂರಾರು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣವಾದವು.

ಆಂದೋಲನವು ಇಷ್ಟು ವಿನೂತನ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ದಾಪುಗಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಡಾ: ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ನುಡಿಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಇದರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಗೊಂಡ ಕುಟುಂಬವೊಂದು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಾಗವಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಕಾರಣ ಮನೆಯ ಒಳಗಡೆಯೇ ಶೌಚಾಲಯ ಗುಂಡಿ ತೋಡಿ, ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣವು ತೀರಾ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಂದಾಯವಾಗುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಧನವನ್ನು ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಇತರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಬದಲು,

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸಲು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದವು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳೇ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶೌಚಾಲಯ ಉಪಕರಣಗಳಾದ ಪಿಟ್‌ನ ರಿಂಗುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿತು. ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ನೇರವಾಗಿ ಪ್ಯಾನ್, ಪೀ ಟ್ರ್ಯಾಪ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಪೈಪುಗಳನ್ನು ತಂದು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸೌಕರ್ಯಕೊಟ್ಟರೂ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ತಾತ್ಸಾರ ತೋರಿದ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಕಟು ನಿರ್ಣಯವೊಂದನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವು. ಈ ನಿರ್ಣಯದ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವ ಕುಟುಂಬಗಳು ನಿಗದಿತ ವಾಹಿದೆ ಯೊಳಗಾಗಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರಿಗೆ ವ್ಯವಸಾಯ ಸೇವಾ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಿಂದ ಅಕ್ಕಿ, ಗೋಧಿ, ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ, ಸಕ್ಕರೆ ಮತ್ತಿತರ ದಾಸ್ತಾನುಗಳನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ನೀಡದಿರುವಂತೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡವು. ಸೋಮಾರಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದಂಡಿಸಿದ ರೀತಿ ಇದು.

ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಪ್ರಥಮ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 2 ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಮೊದಲನೇ ತರಬೇತಿಗೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಶ್ರೀ ವೆಲ್ಲೂರು ಶೀನಿವಾಸರಾವ್ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ಸತ್ಯ ರಾಜ್ಯ ಸಮಾಲೋಚಕರು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಡಾ.ಪಿ.ಬೋರೆಗೌಡ, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ರಾಜ್ಯ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮಿಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡ ಭಾಗೀರಥ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಎರೆಹುಳು ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಸುವ ಘಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದರು.

ಆರೋಗ್ಯದ ಹಾದಿಗೆ ಶೌಚಾಲಯವೇ ತಳಹದಿ

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವು ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾಗ ಬೀರಿತ್ತು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಂಡಂದಿನಿಂದ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯವು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಸುಧಾರಣೆಗೊಂಡಿದೆ. 4643ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ನೀರಿನ ಮೂಲದ ರೋಗಗಳಾದ ಕಾಲರ, ಅತಿಸಾರ, ಅಜೀರ್ಣವಾತ, ಜಾಂಡೀಸ್ ಟೈಫಾಯಿಡ್, ಅಮಶಂಕೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ವರದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ 2005-06ರಲ್ಲಿ ಇಳಿಮುಖವಾಯಿತು. 2007-08ರಲ್ಲಿ 2427 ಪ್ರಕರಣಗಳು, 2008-09ರಲ್ಲಿ 1215 ಪ್ರಕರಣಗಳು ಇಳಿಕೆ ಕಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. 2009-10ನೇ ಸಾಲಿಗೆ 595ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು. ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಯಿತು.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ

UNICEF ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗಣ್ಯರ ತಂಡ ದಿನಾಂಕ 14.01.2010 ರಿಂದ 16.04.2010ರವರೆಗೆ 3 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ, ಜಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಆಂದೋಲನ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅನುಸರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲು ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಗಾನ, ಡೀಜಿಬೊಟಿ, ಸೂಡನ್, ಅಂಗೋಲಾ, ರಾವಂದ, ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ, ನೈಜಿರೀಯಾ, ಇಂಡೋನೇಷಿಯ ಮುಂತಾದ 13 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ತಂಡ ಆಗಮಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿತು.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ರೂಪಿಸಿರುವ ರೂಪುರೇಷೆ ಗಳು, ಆಂದೋಲನದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ವಿಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾನದಂಡಗಳು, ಎಪಿಎಲ್ ಹಾಗೂ ಬಿಪಿಎಲ್ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಇರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಮನವೊಲಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಯುನೆಸೆಫ್ ತಂಡವನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿದವು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜನರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿದ ರೀತಿ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳ ಬಳಕೆ, ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ, ಗ್ರಾಮ ಸಮೂಹವನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿರುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ, ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು "ಸಂಪೂರ್ಣ ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮುಕ್ತ" ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಯಶೋಗಾಥೆಯ ಕುರಿತು ಯುನೆಸೆಫ್ ತಂಡ ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಿತು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಜನಸಮುದಾಯ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಸಾಧನೆ ರಾಜ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದೆ. ಇದು ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಈ ಸಾಧನೆ ಅಭಿನಂದನೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

❑

ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ : ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛ ತಾಲ್ಲೂಕು

– ವಿನಾಯಕ *

ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಜನಸಮುದಾಯ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸೇರಿ ಇಡೀ ತಾಲೂಕನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛ ಹಾಗೂ ಸುಂದರ ತಾಲೂಕನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ನಾಡು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಜನಪರ ಹೋರಾಟ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನು ನೀಡಿದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲೂ ಸಹ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆಯೊಂದಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜಿಲ್ಲೆಯ 1.45 ಲಕ್ಷ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ನಾಡು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಈವರೆಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ 230 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿವೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ನವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ನಡುವಣ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸ್ಪರ್ದೆಗೆ ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಾದರಿ. ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ. ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಕೆಗೆ ಒತ್ತಾಯ ಮುಂತಾದ ವಿನೂತನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಿರಿಗೆ ಮೆರಗಾಗಿ ನಿಂತ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೈರ್ಮಲ್ಯ ಎಂಬ ಕೆಟ್ಟ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವು ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2, 2005ರಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಾಧ್ಯಂತ ಚಾಲನೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ತರುವ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಜನಾಂದೋಲನ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ. ಆಂದೋಲನದ ಉದ್ಧೇಶ ಹಾಗೂ ಆಶಯಗಳಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ಸ್ವಚ್ಛ ಪರಿಸರಕ್ಕಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಮೂಡಿಸಿ ಅವರು ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪೂರಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ 40,151 ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ

* ಯುನಿಸೆಫ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸಂಯೋಜಕರು, ಸಿ.ಸಿ.ಡಿ.ಯು. ರಾ.ನೀ.ನೈ.ಮಿ., ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಾಗೂ 99,428 ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಗುರಿ ಹೊಂದಲಾಗಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೇ 951 ಶಾಲಾ ಶೌಚಾಲಯಗಳು 961 ಅಂಗನವಾಡಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯ 260 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಲಾಗಿತ್ತು.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕು ನಿಸರ್ಗ ಸಿರಿಯನ್ನು ಒಡಲ ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ತಾಲ್ಲೂಕು. ಇಲ್ಲಿನ ಹಲವಾರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಂದಾಯವಾಗುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಧನವನ್ನು ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಇತರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಬದಲು, ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸಲು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದವು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳೇ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶೌಚಾಲಯ ಉಪಕರಣಗಳಾದ ಪಿಟ್‌ನ ರಿಂಗುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿತು. ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ನೇರವಾಗಿ ಪ್ಯಾನ್, ಪೀ ಟ್ರ್ಯಾಪ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಪೈಪುಗಳನ್ನು ತಂದು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಉತ್ತೇಜನ ಹಾಗೂ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಮೇಲೂ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ತಾತ್ಸಾರ ತೋರಿದ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಕಟು ನಿರ್ಣಯವೊಂದನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಅಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಪಡಿತರ, ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ವಿದ್ಯುತ್

ಮುಂತಾದ ಅವಶ್ಯಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂಬ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಒತ್ತಡ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಯಿತು. ತಾಲೂಕಿನ ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಿಂದಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲ ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು, ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳು, ಪೋಷಕರು, ಎಸ್.ಡಿ.ಎಮ್.ಸಿ ಸದಸ್ಯರು, ಶಿಕ್ಷಕರು ಮುಂತಾದವರ ಸಹಕಾರದಿಂದಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಜನಸಮುದಾಯ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸೇರಿ ಇಡೀ ತಾಲೂಕನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛ ಹಾಗೂ ಸುಂದರ ತಾಲೂಕನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿ

ಕುಟುಂಬಗಳೂ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಬಯಲು ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆಯಂತ ಕೆಟ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಶೌಚಾಲಯ ಗಳಿವೆ. ಮಕ್ಕಳೂ ಸಹ ಮಲ-ಮೂತ್ರಗಳ ವಿಸರ್ಜನೆಗೆ ಶೌಚಾಲಯ ಗಳನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತಮ್ಮ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಮನಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಿವೆ. ಅಂಗನವಾಡಿಯ ಪುಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳೂ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

❑

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಸಾಧಿಸಿದ ಕೊಡುಗು ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ದೇವನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಯಲ್ಲಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಯಶೋಗಾಥೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ರಾಜೇಂದ್ರ ಬೇಕಲ್*

ತಾಲೂಕನ್ನು ಸಮೃದ್ಧ ಹಾಗೂ ಬಯಲುಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮುಕ್ತ ತಾಲೂಕನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಸಾಧಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಶಿಲೆಗಳ ನಾಡು ಕಾರ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಹಾಡು

ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಹಚ್ಚಹಸಿರಿನ, ಗಿರಿಬೆಟ್ಟಗಳ ತಪ್ಪಲಿನ, ಸದಾ ತಂಪಾಗಿರುವ ತಾಲೂಕು ಕಾರ್ಕಳ, ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ಕೋಟೆಕೊತ್ತಲಗಳಿಂದ, ಗುಡಿಗೋಪುರ ಬಸದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಭೈರವರಸರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಜೈನ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅಪಾರ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ ತಾಣ. ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದರೂ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಸೆರಗಿನೊಳಗಿರುವ ಇದಕ್ಕೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸದಾ ಹಸಿರಿನ ಸೆರಗನ್ನು ಹೊದ್ದಿರುವ, ಇಲ್ಲಿನ ಗಿರಿ ಕಂದರಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿದೋಡುವ ನದಿ ತೊರೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಪಾರ. ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸೀತಾ, ಶಾಂಭವೀ, ಮಡಿಸಾಲು, ಸ್ವರ್ಣ ನದಿಗಳು ಇತಿಹಾಸ ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಶಿಲಾಯುಗದ ಕುರುಹುಗಳು ಬೆಳ್ಮಣ್, ಕಡಂದಲೆ, ವರಂಗ ಶಾಸನಗಳು ಕಾರ್ಕಳದ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿವೆ.

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕರಿಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಿಲೆಗಳ ನಾಡೇ ಕಾರ್ಕಳವಾಗಿ, ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಿದೆ. ಕಾರ್ಕಳದ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ವಿರಾಜಮಾನವಾದ ಭವ್ಯ ಏಕ ಶಿಲಾ ವಿಗ್ರಹ ಗೊಮ್ಮಟ, ಹಿರಿಯಂಗಡಿಯ ಮಾನಸ್ತಂಭ, ಚತುರ್ಮುಖ ಬಸದಿ, ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆನೆಕೆರೆ, ರಾಮಸಮುದ್ರ, ಪಡುತಿರುಪತಿ ಖ್ಯಾತಿಯ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟರಮಣ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮಭಾವದ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅತ್ತೂರು ಸಂತ ಲಾರೆನ್ಸರ ಸನ್ನಿಧಿ, ಪ್ರಾಚೀನ ಜಾಮೀಯ ಮಸೀದಿ ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ವೈಶಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ, ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ 3/4 ಭಾಗ ಕಾಡು, 1/4 ಭಾಗ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ತಾಲೂಕು ಕಾರ್ಕಳ. ಕೂಡ್ಲುತೀರ್ಥ, ಜೋಮ್ಲುತೀರ್ಥ, ಸೋಮೇಶ್ವರ ರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ, ಕಣ್ಮನ ತಣಿಸುವ ಆಗುಂಬೆಯ ತಪ್ಪಲು, ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಮನೋಹರ ದೃಶ್ಯಗಳು ಮುದನೀಡುತ್ತವೆ.

ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ 29 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಡ್ಪಾಲು ಗ್ರಾಮ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇ ಅಗ್ರೇಸರವಾಗಿದೆ. ಶಿಲೆಕಲ್ಲುಗಳ ಉದ್ಯಮ, ಶಿಲ್ಪ ಕೆತ್ತನೆ, ಗೋಡಂಬಿ ಬೀಜ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ಅಕ್ಕಿ ಮಿಲ್ಲುಗಳು ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯಮಗಳಾಗಿದ್ದು, ನಿಟ್ಟೆಯ ಲೆಮೀನಾ ಬೃಹತ್ ಉದ್ಯಮವಾಗಿದೆ.

ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ರಸ್ತೆ ಸಂಪರ್ಕ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ವಿದ್ಯುತ್‌ಶಕ್ತಿ, ಒದಗಿಸುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದು, ಕಾರ್ಕಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಕ್ಷರ ತಾಲೂಕೆಂದು 1990ರಲ್ಲಿಯೇ ಘೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಚದುರ ಚಂದ್ರಮ ಹಾಗೂ ಕವಿ ಮುದ್ದಣ ಈ ಕವಿಗಳು ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ಪುತ್ರರೆನಿಸಲು ಹೆಮ್ಮೆಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಿ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮಭಾವದೊಂದಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕು ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಮಹತ್ತರವಾದ ಉದ್ದೇಶ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಜನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿ ಮಿತ್ರರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ನಾವು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು ಬಹಳಷ್ಟಿವೆ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದು ತಳಮಟ್ಟದ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ.

ಕುಟುಂಬಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ	ಎ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕುಟುಂಬಗಳ ವಿವರ		ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕುಟುಂಬಗಳ ವಿವರ	
	ಶೌಚಾಲಯ ಸಹಿತ	ಶೌಚಾಲಯ ರಹಿತ	ಶೌಚಾಲಯ ಸಹಿತ	ಶೌಚಾಲಯ ರಹಿತ
36315	12957	5538	7991	9829

* ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್, ಕಾರ್ಕಳ, ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಇದೇ ರೀತಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 69 ಶೌಚಾಲಯ ಘಟಕಗಳ ಹಾಗೂ 30 ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ಘಟಕಗಳ ಕೊರತೆ ಇದ್ದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಿತ್ತು. ಕೆಲವೆಡೆ ಶೌಚಾಲಯ ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ನಿವಾರಣೆ ಆದರೆ ನಮ್ಮ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಪರಿಸರ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೇನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅನೇಕ ಸವಾಲುಗಳು ಎದುರಾದವು.

ಸವಾಲುಗಳು

ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಅಗೆದರೂ ಬಂಡೆಕಲ್ಲುಗಳು, ಶೌಚಾಲಯದ ಹೊಂಡ ತೆಗೆಯುವುದೇ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ. ನಾಗಬೀದಿ ಇದೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ, 'ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಶೌಚಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದೇ?' ಎಂಬ ಭಾವನೆ. ಕಾಡುಗಳಿಲ್ಲದ ಗ್ರಾಮವೇ ಇಲ್ಲ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಪೊದೆಗಳ ಮರೆಯನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಶೌಚಾಲಯದ ಬಳಕೆಯ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ತೆರೆದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಸ್ನಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೆವಾರಿ ಆಗುತ್ತಿದೆ.

ಉದ್ದೇಶಗಳು

ತಾಲೂಕನ್ನು ಸಮೃದ್ಧ ಹಾಗೂ ಬಯಲುಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮುಕ್ತ ತಾಲೂಕನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಸಾಧಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು. ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣ, ಬಳಕೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ. ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವುದು. ಶುದ್ಧ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕ ಬಳಕೆ.ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು.

ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳು

2ನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2005ರಂದು ಪ್ರಥಮ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಆಂದೋಲನದ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಮಾರಂಭವು ಶಾಸಕರು ಮತ್ತು ಜನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಉದ್ಘಾಟನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಆ ದಿನ ಪ್ರಥಮ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿ ಶೌಚಾಲಯ ರಚನೆ, ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳ ಜಾಥಾ, ಸಭೆ, ಮಾಹಿತಿ ಶಿಬಿರ, ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಶ್ರಮದಾನದ ಮೂಲಕ ಪರಿಸರ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮಾಡುವುದು, ಉಚಿತ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆ ಶಿಬಿರ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕರಮಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು

ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂವಹನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ಒಟ್ಟು 29 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶೌಚಾಲಯ ರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಆಂದೋಲನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ ಮನವೊಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಕರಪತ್ರಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಹಂಚಲಾಯಿತು.

ಮಾಹಿತಿ ಶಿಬಿರ, ಕಾರ್ಯಗಾರಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಭಾಷಣ, ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ, ಕಿರುಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ ಮನವೊಲಿಕೆ ನಡೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಾ ಚಿತ್ರ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಲೈಡ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ವಿವಿಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ/ಇತರ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಜಾಥಾ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಾಗಿ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪತ್ರಿಕಾಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಬೀದಿಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಚಾರ, ಬೀದಿನಾಟಕ, ಬೀದಿ ಸಭೆ, ಪ್ರಹಸನ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ/ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ

ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮದ ವಿವಿಧ ವಾಹಿನಿಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಲುಪುವಂತೆ ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಉಪ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಸಮಿತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮದ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು/ದಾನಿಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ, ಅವರ ಮೂಲಕ ಅತೀ ಬಡವರಿಗೆ ಶೌಚಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸುವುದು, ಶೌಚ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಒದಗಿಸುವುದು, ಗೋಡೆಬರಹಗಳನ್ನು ಬರೆಸುವುದು, ಸ್ಟಿಕ್ಕರ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಲುಪಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ತಾಲೂಕಿನ 29 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅಹಿರ್ನಿಶಿ ಶ್ರಮಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರಚಾರ ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ತಿಳಿಸಿದ್ದು, ಅದರಂತೆ ಅವರು ಕೂಡಾ ನಮ್ಮ ನಿವೇದನೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದರು. ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯದ 6 ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಉದ್ಘಾಟನೆಯಂದು ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರಚಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಶೌಚಾಲಯ ರಹಿತರ ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯವರು ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಕೈಗೊಂಡರು. ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು, ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು, ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಬಂಧಿ ತರಬೇತಿಗೊಳಿಸ ಲಾಯಿತು.

ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಪ್ರತೀ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತಾಧೂತ, ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಿರುವುದು. ಸಿಆರ್‌ಸಿ, ಬಿಆರ್‌ಸಿ, ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ, ಸಹಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿರುವುದು. ಶಿಕ್ಷಕ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿನೀಡಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿರುವುದು.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ನೋಡೆಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿರುವುದು. ದಾನಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಶೌಚಾಲಯದ ಪರಿಕರಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ವಾರ್ಡ್ ಸಮಿತಿ ಮಾಡಿ ಮನೆಮನೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಎನ್‌ಸಿಸಿ/ಎನ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್/ ಇಕೋ ಕ್ಲಬ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಶ್ರಮದಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಹಕಾರ. ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಮೂಲಕ ಶ್ರಮದಾನ, ಶೌಚಾಲಯದ ಹೊಂಡಗಳನ್ನು ತೆಗೆಸಿರುವುದು. ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ನಿರ್ವಹಣೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಯೋಜನೆ. ಸ್ವಚ್ಛತಾ ನೀತಿಯ ಸಮರ್ಪಕ ಅನುಷ್ಠಾನ. ಎಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ ಮಕ್ಕಳೂ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದು. ಮಕ್ಕಳ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಬಂಧಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಫಲಶ್ರುತಿ

ತಾಲೂಕಿನ 29 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ 29 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೂ 'ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರ' ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ 36,315 ಕುಟುಂಬಗಳ ಪೈಕಿ 20,948 ಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳಿದ್ದು, 15,367 ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 2008-09ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳೂ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅರಿವು ಮೂಡಿದೆ.

ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಿರಿಯ, ಹಿರಿಯ, ಪ್ರೌಢ ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಆಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅದರ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಬಾಲಕ - ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಶೌಚಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಮಯದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅವಧಿ ನಿಗಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛತಾ ತಂಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನೀಡಿ ನೋಡಲ್ ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಅದರ ಅನುಪಾಲನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಪ್ರತೀದಿನ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಘೋಷಣೆ, ವಿಶ್ವ ಪರಿಸರದಿನ, ಶೌಚಾಲಯ ದಿನಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಕ್ಷರ ದಾಸೋಹ ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆ, ಅಡುಗೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಯವರ ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂಗುಗುಂಡಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದೆ. ಕಸದ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಷ್ಟಿಕ್ ಕಸಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಕಸದ ಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಗೊಬ್ಬರದಿಂದ ಕೈತೋಟದಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಲಾವನ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಜನರಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮೂಡಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಿರು ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಳ್ಳಿಗಳ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವುದು, ಪಾತ್ರೆ ತೊಳೆಯುವುದು, ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದು ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ದೃಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮೂಡಿದೆ. ಈ ದೃಶ್ಯ ಕಾಣಸಿಗುವುದು ಅಪರೂಪವಾಗಿದೆ. ಸಾಣೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆ ಮೊದಲಾದ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಗೂಗಲ್ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿದೆ. ಕಲುಷಿತ ನೀರು, ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಕಾಲರ, ಟೈಫಾಯಿಡ್, ಕಾಮಾಲೆ, ದಡಾರ, ಚರ್ಮ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾಯಿಲೆಗಳು 2005 ರಲ್ಲಿ 529 ಇದ್ದ ರೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 2008–09 ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 43ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಆಂದೋಲನದಿಂದ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲಾದ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪ್ರಭಾವ ಇದಾಗಿದೆ.

ಮಾಳಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ "ರಜತ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ" ಪಡೆದಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಸಭೆ/ ಜನಸ್ಪಂದನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಯುವಕ–ಯುವತಿ ಮಂಡಲಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾರೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವಂತಾಗಿದೆ. ಆಂದೋಲನದಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಅನಿಲ ವಿತರಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರತೆ

ತಾಲೂಕಿನ ನಾಲ್ಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಕುಕ್ಕುಂದೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ ವಾಹನ ಖರೀದಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ.

ತಾಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಳಕೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನಿಷೇಧಿಸುವ ಕುರಿತು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕನಿಷ್ಟ ದರದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡುವವರಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರತೀ ವಾರ್ಡ್/ ಗ್ರಾಮ/ ಜನಸ್ಪಂದನ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅನುಪಾಲನೆ ಕುರಿತ ಯೋಚನೆ. ಹೊಸ

ಮನೆಗಳಿಗೆ ಪರವಾನಿಗೆ ನೀಡುವಾಗ ಶೌಚಾಲಯ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುವುದು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ನೀತಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದು. ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕುರಿತು ಜನ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತೀ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಮಾಡುವುದು.

ಪ್ರಕೃತಿ ನಮಗೆ ನೀರು, ಗಾಳಿ, ಆಹಾರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಅದರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊರುವಲ್ಲಿ ಎಡವಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದು ನಾವು ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು ಸಮಾರೋಪಾದಿಯಾಗಿ ಪರಿಸರದ ರಕ್ಷಣೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ನಾವು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸುಖ ಭೋಗಗಳ ಪಾಲು ನೀಡಬಹುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸಿದ್ದೇವೆಯೋ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗೂಡಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ನಮ್ಮದು ನಮಗಾಗಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೊಂದು ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಹೀಗಾದಾಗ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ, ಆನಂದ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ.

❑

ಲೇಖನ

ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂರಚನೆ

ಎ.ಎಸ್. ಶಿವಾನಂದಾಚಾರ್ಯ *

ಮೊಬೈಲ್ : 9900020910

ಸರ್ಕಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು (Financial Structure) ಕುರಿತು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ (Financial Concepts) ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ ....

4. ಸಾಲಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂಗಡಗಳು: Loans & Advances

ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾಲದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಿಗೆ **(ಉದಾ.ಗೆ, 6216, 6225, 6250, 6405, 6425, 6851, 7475, 7610 ಇತ್ಯಾದಿ)** ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡದೆ, ರಾಜಸ್ವ **(Revenue)** ಲೆಕ್ಕಶೀರ್ಷಿಕೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸದರಿ ಸಾಲಗಳ ಸ್ವೀಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪಾವತಿ **(Disbursements)** ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಜಿ. ಪಂ./ ತಾ.ಪಂ.ನಿಧಿ ಲೆಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಸಾಲಗಳ ವಸೂಲಾತಿ **(Recovery)**ಗಳನ್ನು ಜಿ.ಪಂ/ ತಾ.ಪಂ. ನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಜಮೆ ಮಾಡಿ, ಆನಂತರ ಸರ್ಕಾರದ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಜಮೆ ಮಾಡುವ ಬದಲಾಗಿ, ವಸೂಲಾತಿಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ–ತಪ್ಪಾಗಿ–ಸರ್ಕಾರದ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಜಮೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಲೆಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ **Outstanding Balances** ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ, ಸರ್ಕಾರದ ಲೆಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಡೆಬಿಟ್ ನಮೂದುಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಬಾಕಿಗಳು ಉಳಿದಿರುತ್ತವೆ; ಹಾಗೆಯೇ ಜಿ.ಪಂ/ತಾ.ಪಂ.ಲೆಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ನಮೂದುಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಡೆಬಿಟ್ ಬಾಕಿಗಳು ಉಳಿದಿರುತ್ತವೆ.

5. **ಇತರೆ ನಿಧಿಗಳು :–** ಪ್ರಸ್ತುತ ಜಿ.ಪಂ/ತಾ.ಪಂ.ಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಿಧಿಗಳನ್ನು–(ಉದಾ.ಗೆ, ಭವಿಷ್ಯ ನಿಧಿ, ವಿಮಾನಿಧಿ, ಸಾಲ ತೀರುವಳಿ ನಿಧಿ) ಸೃಷ್ಟಿಸಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಗುಂಪನ್ನು 'ಶೂನ್ಯ' ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದು.

6. **1996ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಿ.ಪಂ. (ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕಗಳ) ನಿಯಮಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ** "8658–ಅಮಾನತ್ತು ಲೆಕ್ಕ", "ಇತರೆ ಬಾಬುಗಳು", "8782–ನಗದು ಇರಸಾಲುಗಳು: ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ/ಅರಣ್ಯ" ಕುರಿತಂತೆ ನಿಯಮ 34(3),(4), ಹಾಗೂ(6)ರಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ನಮೂದು ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೆ, ನಿಯಮ34(7)ರ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದಿನ ತಿಂಗಳುಗಳ ಲೆಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿನ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳು (Adjustments) ಮತ್ತು ತಪ್ಪುಗಳ ಸರಿಪಡಿಸುವಿಕೆಗಳು (Rectification of errors) ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಮೂನೆ ಸಂಖ್ಯೆ 15ರಲ್ಲಿ ವರ್ಗಾವಣೆ ನಮೂದುಗಳ (Transfer Entries) ಮೂಲಕ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ವರ್ಗೀಕೃತ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

7. ಶಿಲ್ಕುಗಳ ತೀರುವಳಿ ಕ್ರಮ :

ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳು, ಪಾವತಿಗಳು, ಡೆಬಿಟ್ ಅಥವಾ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಶಿಲ್ಕುಗಳ ಲೆಕ್ಕಸಮನ್ವಯ ಹಾಗೂ ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲನಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಕೆಲವು ಲೆಕ್ಕಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ/ ಮೈನಸ್ ಶಿಲ್ಕುಗಳು ತಪ್ಪಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬಾಕಿಯಿರುವ DDR ಮತ್ತು ಅಮಾನತು ಶಿಲ್ಕುಗಳನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ತೀರುವಳಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲೂ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ :

(1) ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು – ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

(2) ಮುಖ್ಯ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳು – ಸಂಚಾಲಕರು

(3) ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖಾಧಿಕಾರಿಗಳು/ ಅಧೀಕ್ಷಕರು – ಸದಸ್ಯರು

* ಆಂತರಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಲಹೆಗಾರರು, (ನಿವೃತ್ತ), ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಚಿವಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಇದೇ ರೀತಿ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ತಾ.ಪಂ. ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸದರೀ ಶಿಲ್ಕುಗಳ ತಿರುವಳಿಗಾಗಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ರಚಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಸಮಿತಿಗಳು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ 10ನೇ ತಾರೀಖಿನೊಳಗೆ ಸಭೆ ಸೇರಿ, ಬಾಕಿ ಇರುವ ಶಿಲ್ಕುಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥ ಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಬಾಕಿ ತೀರುವಳಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲಾಖಾವಾರು ಶಿಲ್ಕುಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಮಿತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

2.38 ರಾಜಸ್ವ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳ ಲೆಕ್ಕಸಮನ್ವಯ :

ಸರ್ಕಾರದ ಸುತ್ತೋಲೆ ಸಂಖ್ಯೆ: **ಆಇ 2043 ವೆಚ್ಚ 6 ದಿನಾಂಕ 16.12.1996 ಮತ್ತು ಎಫ್‌ಡಿ 2 ಟಿಎಫ್‌ಪಿ 2004 ದಿನಾಂಕ 9.9.2004** ರಲ್ಲಿನ ಸೂಚನೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಹಿತೆಯ ಅನುಚ್ಛೇದ 346(x)(i) ರನ್ವಯ ರಾಜಸ್ವ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕ ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವಿಧಾನ ಕುರಿತಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಸುತ್ತೋಲೆ **ಸಂಖ್ಯೆ: ಗ್ರಾಅಪ 17 ಎಆರ್‌ಎ 2009 ದಿನಾಂಕ 30.11.2009**ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು: ರಾಜ್ಯ ಸಂಚಿತ ನಿಧಿಯಂದಿಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಸಮನ್ವಯ :

ಮುಖ್ಯ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿಯಂತ್ರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗುವುದ ರಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಾನುದಾನದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಮೂಲಕ ಸಂಚಿತ ನಿಧಿಗೆ ಖರ್ಚು ಹಾಕಿ ಜಿ.ಪಂ. ನಿಧಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಕುರಿತಂತೆ ಖಜಾನೆ ಲೆಕ್ಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಿ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿನ ಆಯಾ ಆಡಳಿತ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಯಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ವೋಚರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳ 15ನೇ ತಾರೀಖಿನೊಳಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ಹಾಗೆಯೇ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಾನುದಾನದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಂಚಿತ ನಿಧಿಗೆ ಖರ್ಚು ಹಾಕಿ ತಾ.ಪಂ./ ಗ್ರಾ.ಪಂ ನಿಧಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಕುರಿತಂತೆ ತಾ.ಪಂ. ಸಹಾಯಕ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿ ಗಳು ಖಜಾನೆ ಲೆಕ್ಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಿ, ಜಿ.ಪಂ. ಮುಖ್ಯ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವೋಚರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿವರ ಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳ 10ನೇ ತಾರೀಖಿನೊಳಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

2) ನಿಧಿವಾರು ಧನ ಮತ್ತು ಋಣ ತಃಖ್ತೆಯೊಂದಿಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಸಮನ್ವಯ :

ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಎಫ್‌ಡಿ 7 ಜಡ್‌ಪಿಎ 2003, ದಿನಾಂಕ:08.09.2004ರ ಪ್ರಕಾರ ಜಿಲ್ಲಾ/ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಅನುದಾನಗಳನ್ನು ಜಿ.ಪಂ/ ತಾ.ಪಂ.ಗಳ ಮತ್ತು ಖಜಾನೆಗಳ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ನಿಧಿವಾರು [ನಿಧಿ-I, II ಮತ್ತು III] ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಖಜಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಧನ ಮತ್ತು ಋಣ ಪತ್ರವನ್ನು (Plus and Minus memorandum) ತಯಾರಿಸುವಾಗ ಸಹ ನಿಧಿವಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಖಜಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳು ನೀಡುವ ಮಾಸಿಕ ನಿಧಿವಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ/ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮಾಸಿಕ ನಿಧಿವಾರು ಲೆಕ್ಕಗಳ ಅಂಕಿ-ಸಂಖ್ಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿತಿಂಗಳು ಜಿ.ಪಂ. ಮುಖ್ಯ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ತಾ.ಪಂ. ಸಹಾಯಕ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಲೆಕ್ಕ ಸಮನ್ವಯ ಕೈಗೊಂಡು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಖಜಾನಾಧಿಕಾರಿ ಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿ ಸರಿಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

3. ಅನುಷ್ಠಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ/ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ನಿಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಲೆಕ್ಕಸಮನ್ವಯ:

ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಅನುದಾನಗಳನ್ನು ಜಿ.ಪಂ./ ತಾ.ಪಂ. ನಿಧಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ, ಆಯಾ ಯೋಜನೆ/ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹಣ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು; ಅನುಷ್ಠಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳು (DDO) ಜಿ.ಪಂ.ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ತಾ.ಪಂ. ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಮಾಸಿಕ ಲೆಕ್ಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

4. ರಾಜ್ಯ ವಲಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು :

ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು (Link Document) ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ರಾಜ್ಯ ವಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ (State Sector) ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಅನುದಾನಗಳನ್ನು ಖಜಾನೆಯಿಂದ ಡ್ರಾ ಮಾಡುವ ಕುರಿತಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಆಇ 7 ಜಿಪಅ 2003 ದಿನಾಂಕ: 14.07.2005 ಮತ್ತು ಸುತ್ತೋಲೆ ಸಂಖ್ಯೆ: ಆಇ 1 ಜಿಪಅ 2007 ದಿನಾಂಕ: 19.01.2007 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರನ್ವಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ/ ಮುಖ್ಯಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಣಾಧಿಕಾರಿ [Controlling Officers] ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಬರುವ DDOಗಳಿಂದ ಅಂಕಿ-ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಕ್ರೋಢೀಕೃತ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಮಹಾಲೇಖಪಾಲರ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿನ ಅಂಕಿ-ಸಂಖ್ಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಿ ವೋಚರ್ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ಇಲಾಖಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು (CCOs) / ಸಚಿವಾಲಯದ ಆಯಾ ಇಲಾಖೆಯ ಆಂತರಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಲಹೆಗಾರರಿಗೆ ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳ 15 ನೇ ತಾರೀಖಿನೊಳಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.

(ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ)

ಪರಿಸರ ನಿರ್ವಹಣ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ

II ರಸ್ತೆಗಳು – ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ

ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟು ಮಾಡುವ ಅಂಶಗಳು	ನಿವಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳು
• ಫಲವತ್ತಾದ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಅಥವಾ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಕೊಂಡ ಜಲಾಶಯಗಳ ಮೇಲೆ ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ.	• ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ, ಜಲಾಶಯಗಳು ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯಗಳ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುವ ರಸ್ತೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೈಬಿಡಬೇಕು.
• ಮಣ್ಣನ್ನು ತುಂಬುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮ ಗಳು.	• ಕಟ್ಟೆ, ಏರಿ, ಒಡ್ಡು, ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ 1.5 ಮೀಟರು ಒಳಗೆ ಮಣ್ಣನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು, ಜನವಸತಿಯಿಂದ 0.8 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದೊಳಗಿನ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ನೀರಾವರಿ ಜಮೀನು,ಹೊಳೆ, ಹಳ್ಳ, ನದಿ,ತೊರೆ, ಮತ್ತು ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಗುಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಮಣ್ಣನ್ನು ತೆಗೆಯಬಾರದು.
• ಅಸಮರ್ಪಕ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಾಗಿ ನೀರು ನಿಂತಿರುವುದು.	• ಚರಂಡಿಯ ಹಳ್ಳದ ಆಳವು 45 ಸೆ.ಮೀ ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರಬಾರದು. • ಮಣ್ಣನ್ನು ತುಂಬುವಾಗ ಮತ್ತು ತೆಗೆಯುವಾಗ ಆದಷ್ಟೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮೇಲ್ಮೈ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಹರಿಯುವಿಕೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು. • ಸುವ್ಯಸ್ಥಿತ ಚರಂಡಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ, ಕಲ್ವರ್ಟುಗಳು ಅಥವಾ ಸೇತುವೆಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯ ಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
• ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣದ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವುದು.	• ಮೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಒಂದು ಮರ ಕಡಿದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕನಿಷ್ಟ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡಬೇಕು. • ವಲಸೆ ಬರುವ ನೀರಿನ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಬಾರದು.

* ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಯೋಜನೆ, ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ,
ಎಂ.ಎಸ್.ಐ.ಎಲ್. ಕಟ್ಟಡ, 7ನೇ ಮಹಡಿ, ಕನ್ನಿಂಗ್‌ಹ್ಯಾಮ್ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

• ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣದಿಂದಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಶಬ್ಧ, ಧೂಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಹಾಗೂ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಉಂಟಾಗುವ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು.	ಕಾಮಗಾರಿ ಕೆಲಸಗಳ ಒಪ್ಪಂದದ ಷರತ್ತುಗಳು:- • ದೈನಂದಿನ ಸಂಚಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಸ್ಥವ್ಯಸ್ತಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಉಂಟಾಗುವ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಬ್ಧ ಮಾಲಿನ್ಯ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ವಿಲೇವಾರಿ, ಭಾರಿ ವಾಹನಗಳ ಚಲನೆಯಿಂದಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗುವ ಹಾನಿ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ನಿವಾರಣೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳು ವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಕೆಲಸ ಒಪ್ಪಂದದ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಷರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವುದು. ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು, ಜಲಾಶಯಗಳು ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಸೇರದಂತೆ ತಪ್ಪಿಸುವುದನ್ನು ಈ ಷರತ್ತುಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.
• ಪುರಾತತ್ವ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳು ದೊರಕುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು	• ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪುರಾತತ್ವ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು.
• ಜಮೀನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ	• ಸರ್ಕಾರ/ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ /ಸಮುದಾಯದ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಅಡಚಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು. ಕಡಿಮೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಭೂಮಿಯ ಸ್ವಾಧೀನವನ್ನು ಮಾತುಕತೆ ಮೂಲಕ ಖರೀದಿ ಅಥವಾ ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
• ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು	• ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು.
• ನಿವೇಶನದ ಆಯ್ಕೆಯು ಸಮುದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು.	• ಸಮಾನತೆ ತತ್ವವನ್ನು ಆಧಾರಿಸಿ ಕಡು ಬಡವರು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಜನರು ವಾಸಿಸುವ ಜನವಸತಿಗಳಿಗೆ (Hamlet) ಆದ್ಯತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದು.

(ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ)

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕ್ರ. ಸಂ. : ಗ್ರಾಅಪ : 04 : ಕವಿ : 2011

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವಾಲಯ,
ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ
ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ : 19–01–2011

ಸುತ್ತೋಲೆ

ವಿಷಯ : ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ 2011ರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿ/ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕ್ರಮದ ಕುರಿತು.

ಉಲ್ಲೇಖ : ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಜನಗಣತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರ ಪತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆ : DO.No.CEN/2/PUB/2010 Dtd. 14.01.2011

* * *

ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ 2011 ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಬರುವ ಫೆಬ್ರವರಿ 2011ರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿ ಜನಗಣತಿಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸಲು ಉಲ್ಲೇಖದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಜನಗಣತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರು ಕೋರಿರುತ್ತಾರೆ. (ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಲಗತ್ತಿಸಿದೆ).

2. ಜನಗಣತಿಯು ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ, ಜನಗಣತಿಯು ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ನಗರೀಕರಣ, ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ:ಪಂಗಡಗಳು, ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವಲಸೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ, ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ವಾರ್ಡ್ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲವಾಗಿದೆ.

3. ಈ ಜನಗಣತಿಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಫಲಶ್ರುತಿಯಾಗಿ ಹೊರಬಂದ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬಹುದಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಚುನಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣೆ/ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ಜನಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

4. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನಗಣತಿಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಾವುಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಕ್ರಮಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸುತ್ತೋಲೆ, ಭಿತ್ತಿಪತ್ರ, ಕರಪತ್ರ ಮತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಚಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಅತಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಜನಗಣತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರು ನಿಮಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳುವರು.

5. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಎಲ್ಲಾ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿ:ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿ ಈ ಜನಗಣತಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ ಅವರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿ:ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಈ ಜನಗಣತಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಇವರುಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದೆ.

ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಎಲ್ಲಾ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿ:ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿ ಈ ಜನಗಣತಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ ಅವರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿ:ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಈ ಜನಗಣತಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿ:ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ನೀಡಿ 2011ರ ಜನಗಣತಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸಲು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಇವರುಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದೆ.

(ಜಿ.ಎಸ್. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ)
ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು,
ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ.

T. K. ANIL KUMAR, IAS
Director

भारत सरकार
GOVERNMENT OF INDIA
गृह मंत्रालय
MINISTRY OF HOME AFFAIRS
जनगणना निदेशक का कार्यालय, कर्नाटक
OFFICE OF THE DIRECTOR OF CENSUS OPERATIONS, KARNATAKA
7 वाँ तल, 'ई' और 'एफ' विंग
'E' & 'F' Wing, 7th Floor,
केन्द्रीय सदन, कोरमंगला, बेंगलूर - 560 034
Kendriya Sadan, Koramangala, Bangalore - 560 034.
दूरभाष/Phone:080-25520352 टेलिफैक्स/Telefax:080-25538973
ई-मेल/Email: dco-kar.rgi@censusindia.gov.in

DO.No.CEN/2/PUB/2010

14th January, 2011

Dear Sir,

The first phase of the Census of India 2011, popularly known as the Houselisting Operations was conducted in the State from 15th April 2010 to 1st June 2010. During the Houselisting Operations, all the buildings, census houses and households living in these census houses were systematically numbered and listed. Information, regarding the materials used for the construction of these buildings, the purpose for which the census house is put, the availability of basic amenities such as living rooms, kitchen, bathrooms, system of sewerage, etc., availability of household assets viz., cars, motor bikes, telephones/mobile phones, computers/laptops, etc and a host of other valuable information was collected from each and every household. Besides, for the first time, preparation of National Population Register for issuing identity cards to all the usual residents was also undertaken during the Houselisting Operations.

Now, the second and the most important phase of 2011 Census - the 15th since 1872 and 7th since Independence - known as Population Enumeration will be conducted in the Country and the State from 9th to 28th February 2011, with Revisional Round from 1st to 5th March 2011. The Reference Date and Census Moment for the 2011 Census is 1st March 2011 and 00.00 hours of 1st March 2011, respectively.

The basic aim during the Population Enumeration would be to count each and every person without omission or duplication and to collect demographic data of each and every individual, such as name, sex, age, date of birth, religion, whether belongs to SC/ST, educational status, languages known, worker and non-worker characteristics, migration, fertility, and other information by canvassing Household Schedule (Copy enclosed for ready reference).

As you would readily appreciate, the success of this kind of gigantic exercise of mammoth proportions, renowned as one of the biggest peace time administrative exercise in the world, largely depends on creating awareness about the importance and utility of Census among all the sections of the general public through massive publicity campaign at the grass root level.

In this endeavor, this Directorate is approaching all the Central and State Government departments, particularly those departments which have offices/officials working in the villages and towns, to undertake a publicity blitz through their offices/officials/self help groups such as Anganwadi workers, ASHA workers, ANM's, Sthree Shakti Group members, Gram Panchayat Secretaries, Secretaries of Agricultural Co-operative Societies, Directors of Milk Producers Co-operative Societies, etc., in the villages and towns for creating awareness among the general public.

I shall therefore be highly obliged if you could kindly issue a general circular to all the sub-ordinate offices/officials working in your department to propagate the census messages in their respective areas and create awareness among the general public to actively participate in the Census taking and provide correct information to the Enumerators when they visit their household for collecting information. The taluk officials may please be instructed to conduct a meeting of all the village level workers to create awareness on Census. The village level workers are to be given pamphlets carrying Census Messages, which would be provided by this Directorate. Requisite quantity of pamphlets will be forwarded to the taluks soon after hearing from you.

A draft Message in Kannada on 2011 Census is sent enclosed for your kind perusal and consideration.

With warm regards,

Yours sincerely,

(T.K.ANIL KUMAR)

Sri. P. Ravikumar, I.A.S.
Principal Secretary to Government of Karnataka
Rural Development and Panchayat Raj
Bangalore.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕ್ರ. ಸಂ. : ಗ್ರಾಅಪ : 16 : ಎಎಆರ್ : 2010

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವಾಲಯ,
ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ
ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ : 03–01–2011

ಸುತ್ತೋಲೆ

ವಿಷಯ : ಮಹಾಲೇಖಪಾಲರು ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ.

ಉಲ್ಲೇಖ : 1. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪತ್ರ ವಿಶೇಷ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ (ತಿದ್ದುಪಡಿ) ಅಧ್ಯಾದೇಶ–2010 ದಿನಾಂಕ : 4–10–2010.

2. ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ : ಗ್ರಾಅಪ/116/ಎಫ್.ಎನ್./98 (ಭಾಗ III) ದಿನಾಂಕ : 20–09–2005.

* * *

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯಿದೆ 1993 ಅಧಿನಿಯಮ 246ನೇ ನಿಯಮದಡಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ನಿಯಂತ್ರಕರು ರಾಜ್ಯ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಇಲಾಖೆ ಇವರು ಅಧಿಕೃತ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಉಲ್ಲೇಖ (2)ರಂತೆ ಮುಂದುವರಿದು ಅದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಈ 246ನೇ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಪತ್ರ ವಿಶೇಷ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ (1)ನೇ ಉಪ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಕರು ಮತ್ತು ಮಹಾಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧಕರ (ಕರ್ತವ್ಯಗಳು, ಅಧಿಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಷರತ್ತುಗಳು) ಅಧಿನಿಯಮ 1971ರ (1971ರ ಕೇಂದ್ರ ಅಧಿನಿಯಮ 56) ಉಪಬಂಧಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ (1)ನೇ ಉಪ ಪ್ರಕರಣದಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲೇಖಪಾಲರ ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಭಾರತದ ಮಹಾನಿಯಂತ್ರಕರು ಮತ್ತು ಮಹಾಲೇಖಪರಿಶೋಧಕರವರು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಲೆಕ್ಕಗಳ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಮುಖ್ಯ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನೀಡುವುದು. ಹಾಗೂ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥ ತಪಾಸಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾಯಕ ನಿಯಂತ್ರಕರು ಸ್ಥಳೀಯ ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನಾ ವರ್ತುಲಗಳು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದೆ ಮಹಾಲೇಖಪಾಲಕರು ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವುದು.

ಈ ಸುತ್ತೋಲೆಯ ಸೂಚನೆಗಳು ತಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

(ಜಿ.ಎಸ್. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ)
ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ (ಪಂ. ರಾಜ್)
ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
2ನೇ ಮಹಡಿ, 3ನೇ ಹಂತ, ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ, ಬೆಂಗಳೂರು–560 001.
ದೂ. 080–22372738 E-mail: nrega-ka@nic.in

ಸಂ: ಗ್ರಾಅಪ 21 ಉಖಾಯೋ 2006 ದಿನಾಂಕ : 25–01–2011

ಗೆ,

1. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ
2. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ

ಮಾನ್ಯರೆ,

ವಿಷಯ : ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಕುಶಲ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಕೂಲಿ ದರವನ್ನು ರೂ. 100/– ರಿಂದ ರೂ. 125/– ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕುರಿತು.

ಉಲ್ಲೇಖ : ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಸೂಚನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ : ಜೆ–11011/1/2009–ಎಂಜಿಎನ್ಆರ್ಇಜಿಎ (ಪಿಟಿ) ದಿನಾಂಕ : 14.01.2011.

* * *

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಉಲ್ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮಿಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಕುಶಲ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ರೂ. 100/–ಗಳ ಕೂಲಿ ವೇತನದ ದರವನ್ನು ರೂ. 125/– ಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ದಿನಾಂಕ : 01.01.2011 ರಿಂದ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಅಧಿಸೂಚನೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅಧಿಸೂಚನೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಈ ಪತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಲಗತ್ತಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಸದರಿ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಕೂಲಿ ವೇತನದ ದರವನ್ನು ತತ್‌ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸುವಂತೆ ಕೋರಿದೆ.

ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ,

(ಎನ್.ಎಸ್. ಪ್ರಸನ್ನಕುಮಾರ್)
ನಿರ್ದೇಶಕರು,
ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ
ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ
ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸರ್ಕಾರದ ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂ. ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ

रजिस्ट्री सं० डी० एल०-33004/99

REGD. NO. D. L.-33004/99

सत्यमेव जयते

भारत का राजपत्र
The Gazette of India

असाधारण

EXTRAORDINARY

भाग II—खण्ड 3—उप-खण्ड (ii)

PART II—Section 3—Sub-section (ii)

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

सं. 74] नई दिल्ली, शुक्रवार, जनवरी 14, 2011/पौष 24, 1932

No. 74] NEW DELHI, FRIDAY, JANUARY 14, 2011/PAUSA 24, 1932

ग्रामीण विकास मंत्रालय

अधिसूचना

नई दिल्ली, 14 जनवरी, 2011

का.आ. 82(अ).—केन्द्रीय सरकार, महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार गारंटी अधिनियम, 2005 (2005 का 42) की धारा 6 की उप-धारा (1) द्वारा प्रदत्त शक्तियों का प्रयोग करते हुए तथा भारत सरकार के ग्रामीण विकास मंत्रालय के दिनांक 1 जनवरी, 2009 की अधिसूचना सं. का.आ. 1(अ) के अधिक्रमण में, इसे अधिक्रमित करने से पहले किए जाने वाले अथवा नहीं किए जाने वाले कार्यों को छोड़कर, नीचे दी गई अनुसूची के कॉलम (2) में उल्लिखित राज्य अथवा संघ राज्य क्षेत्र के मामले में उक्त अधिनियम के अंतर्गत विभिन्न योजनाओं के तहत कार्यरत अकुशल शारीरिक कामगारों को दी जाने वाली मजदूरी दर को तारीख 1 जनवरी, 2011 से कॉलम (3) के तहत निर्धारित करती है, अर्थात् :—

अकुशल शारीरिक कामगारों के लिए राज्य-वार मजदूरी दर
(रु. प्रति दिन)

क्र. सं.	राज्य/संघ राज्य क्षेत्र का नाम	प्रति दिन मजदूरी दर
(1)	(2)	(3)
1	असम	130.00 रु.
2	आंध्र प्रदेश	121.00 रु.
3	अरुणाचल प्रदेश	क्षेत्र-I (118.00 रु.) क्षेत्र-II (118.00 रु.)
4	बिहार	120.00 रु.
5	गुजरात	124.00 रु.
6	हरियाणा	179.00 रु.
7	हिमाचल प्रदेश	गैर-अनुसूचित क्षेत्र के लिए 120.00 रु. अनुसूचित क्षेत्र के लिए 150.00 रु.
8	जम्मू व कश्मीर	121.00 रु.
9	कर्नाटक	125.00 रु.
10	केरल	150.00 रु.
11	मध्य प्रदेश	122.00 रु.
12	महाराष्ट्र	127.00 रु.
13	मणिपुर	126.00 रु.
14	मेघालय	117.00 रु.
15	मिजोरम	129.00 रु.
16	नागालैंड	118.00 रु.
17	उड़ीसा	125.00 रु.
18	पंजाब	
18(क)	होशियारपुर	124.00 रु.
18(ख)	जालंधर	124.00 रु.
18(ग)	नवांशहर	124.00 रु.
18(घ)	अमृतसर	130.00 रु.
19	राजस्थान	119.00 रु.
20	सिक्किम	118.00 रु.
21	तमिलनाडु	119.00 रु.

(1)	(2)	(3)
22	त्रिपुरा	118.00 रु.
23	उत्तर प्रदेश	120.00 रु.
24	प. बंगाल	130.00 रु.
25	छत्तीसगढ़	122.00 रु.
26	झारखण्ड	120.00 रु.
27	उत्तराखण्ड	120.00 रु.
28	गोवा	138.00 रु.
29	अंडमान व निकोबार	अंडमान जिला 170.00 रु. निकोबार जिला 181.00 रु.
30	दादर व नगर हवेली	138.00 रु.
31	दमन व दीव	126.00 रु.
32	लक्षद्वीप	138.00 रु.
33	पुदुचेरी	119.00 रु.
34	चंडीगढ़	174.00 रु.

[फा. सं. जे-11011/1/2009-एमजीएनआरईजीए(भाग)]

पी. के. पाधी, मुख्य आर्थिक सलाहकार

MINISTRY OF RURAL DEVELOPMENT

NOTIFICATION

New Delhi, the 14th January, 2011

S.O. 82(E).— In exercise of the powers conferred by sub-section (1) of Section 6 of the Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act, 2005 (42 of 2005), and in supersession of the notification of the Government of India in the Ministry of Rural Development number S.O. 1(E), dated the 1st January, 2009, except as respects things done or omitted to be done before such supersession, the Central Government hereby specifies the wage rate payable to the unskilled manual workers under column (3) in respect of the State or the Union Territory mentioned in column (2) of the Schedule given below, working on various Schemes under the said Act, with effect from the 1st day of January, 2011, namely :—

State Wise Wage rate for Unskilled Manual Workers (Rs. per Day)

S. No.	Name of State/Union Territory	Wage rate in Rs. per Day
(1)	(2)	(3)
1	Assam	Rs. 130.00
2	Andhra Pradesh	Rs. 121.00
3	Arunachal Pradesh	Area-I (Rs. 118.00) Area -II(Rs. 118.00)
4	Bihar	Rs. 120.00
5	Gujarat	Rs. 124.00
6	Haryana	Rs. 179.00
7	Himachal Pradesh	Non-scheduled Areas-Rs. 120.00 Scheduled Areas Rs. 150.00
8	Jammu and Kashmir	Rs. 121.00
9	Karnataka	Rs. 125.00
10	Kerala	Rs. 150.00
11	Madhya Pradesh	Rs. 122.00
12	Maharashtra	Rs. 127.00
13	Manipur	Rs. 126.00
14	Meghalaya	Rs. 117.00
15	Mizoram	Rs. 129.00
16	Nagaland	Rs. 118.00
17	Orrisa	Rs. 125.00
18	Punjab	
18(a)	Hoshiarpur	Rs. 124.00
18(b)	Jalandhar	Rs. 124.00
18(c)	Nawanshar	Rs. 124.00
18(d)	Amritsar	Rs. 130.00
19	Rajasthan	Rs. 119.00
20	Sikkim	Rs. 118.00
21	Tamil Nadu	Rs. 119.00
22	Tripura	Rs. 118.00
23	Uttar Pradesh	Rs. 120.00
24	West Bengal	Rs. 130.00
25	Chhatisgarh	Rs. 122.00
26	Jharkhand	Rs. 120.00
27	Uttrakhand	Rs. 120.00
28	Goa	Rs. 138.00
29	Andaman and Nikobar	Andaman District Rs. 170.00 Nikobar District Rs. 181.00
30	Dadra and Nagar Haveli	Rs. 138.00
31	Daman & Diu	Rs. 126.00
32	Lakshadweep	Rs. 138.00
33	Punducherry	Rs. 119.00
34	Chandigarh	Rs. 174.00

[F. No. J-11011/1/2009-MGNREGA(Pt)]

P. K. PADHY, Chief Economic Advisor

Printed by the Manager, Govt. of India Press, Ring Road, Mayapuri, New Delhi-110064
and Published by the Controller of Publications, Delhi-110054.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ
ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
2ನೇ ಮಹಡಿ, 3ನೇ ಹಂತ, ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ, ಬೆಂಗಳೂರು–560 001.
ದೂ. 080–22372738 E-mail: nrega-ka@nic.in

ಸಂ: ಗ್ರಾಅಪ 159 ಮಗಾಂಉಖಾಯೋ 2010 ದಿನಾಂಕ : 19–10–2010

ಸುತ್ತೋಲೆ

ವಿಷಯ : ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿಗಳ ಕುರಿತು.

ಉಲ್ಲೇಖ : ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕೃಷ್ಣಾ ಭಾಗ್ಯ ಜಲ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ, ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರ ಪತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ:ವ್ಯನಿ/283/ತಾಂತ್ರಿಕ/2010–11/70 ದಿನಾಂಕ : 07–05–2010.

* * *

ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪುರೇಷೆ ರಚಿಸಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನದ ಕುರಿತು, ನಿಯಮಾವಳಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವರೆಗೆ, ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸದೇ ಇರಲು, ಸರ್ಕಾರದ ಸುತ್ತೋಲೆಯ ಪತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆ ಗ್ರಾಅಪ 67 ಉಖಾಯೋ 2009 ದಿನಾಂಕ: 10–2–2010ರ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ತರುವಾಯ ಸದರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ತರಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದು, ಅದರಂತೆಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಕೃಷ್ಣಾ ಭಾಗ್ಯ ಜಲ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ ಬೆಂಗಳೂರು, ಇವರು ತಮ್ಮ ಪತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆ:ವ್ಯನಿ/283/ತಾಂತ್ರಿಕ/2010–11/70 ದಿನಾಂಕ:07–05–2010ರಂದು ನೀಡಿರುವ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಸದರಿ ಇಲಾಖಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಯಾವ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ, ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಅನುಷ್ಠಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆಯ (ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಭಾರಿ ನೀರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳಂತೆ ಹಾಗೂ ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆಯವರು ನೀಡಿರುವ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದೆ (ಪ್ರತಿ ಲಗತ್ತಿಸಿದೆ).

1. ಎಲ್ಲಾ ಅಂದಾಜು ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು MGNREGA ಯಡಿ ಸರ್ಕಾರವು ಹೊರಡಿಸಿರುವ ಆದೇಶದ ಸಂಖ್ಯೆ ಗ್ರಾಅಪ 05 ಉಖಾಯೋ 2008 ದಿನಾಂಕ: 23–12–2009ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ತಯಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಂದಾಜು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮಂಜೂರಾತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶದ ಸಂಖ್ಯೆ ಗ್ರಾಅಪ 05 ಉಖಾಯೋ 2008 ದಿನಾಂಕ : 06.05.2010ನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು.
2. ಎಲ್ಲಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು MGNREGA ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳಂತೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು.
3. ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ನೀರು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು.
4. ಎಲ್ಲಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುಮೋದನೆಯ ನಂತರವೇ ಕಾರ್ಯಾದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು.
5. ಆಯಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿನ FIC ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಅಂದಾಜು ಪತ್ರಿಕೆ ತಯಾರಿಸಬೇಕು.

6. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಇಲಾಖಾ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಭರಿಸುವುದು.

7. ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಆದೇಶ ಪಡೆದ ನಂತರವೇ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಹಾಗೂ MIS ನಿಂದ NMR ಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಪಡೆದು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವುದು.

8. ಕಾಮಗಾರಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಹಂತಗಳ ಛಾಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.

9. ಕಾಮಗಾರಿಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಫಲಕವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸುವುದು.

10. ಕಮಾಂಡ್ ರಸ್ತೆಗಳ ದುರಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊನೆಯ ಆದ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಆಯಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾ 10ರ ಮಿತಿಯನ್ನು ಮೀರದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸುವುದು.

11. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಮುಖ್ಯ ಅಭಿಯಂತರರು ಒಂದು ವಿಶೇಷ ತಂಡ ರಚಿಸಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ತಪ್ಪದೇ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸುವುದು.

12. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು.

II. ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವಾಗ, ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳು.

1. ಸದರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಅನುಮೋದಿಸುವುದು.

2. ನಿಯಮಾನುಸಾರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಧಿಕಾರಿ (PO) ಸದರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆಯ ಅನುಸಾರ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಆದೇಶವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಯೋಜಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸುವುದು.

3. MIS ನಿಂದ ಸೃಜಿಸಿಲಾದ NMR ಮತ್ತು MBಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಧಿಕಾರಿಯವರೇ (PO) ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ (Executing Agnecies) ವಿತರಿಸುವುದು.

4. ಅನುಷ್ಠಾನದ ನಂತರ ಸೂಕ್ತ ದೃಢೀಕೃತ NMR ಗಳನ್ನು ಹಣ ಪಾವತಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ KREGS – Section 17(1) ರಂತೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು.

5. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು, ಕೂಲಿ ಬಾಬ್ತಿನ ಹಣವನ್ನು ಪಾವತಿಸುವುದು.

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿಗಳಂತೆ, ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಸಂಬಂಧ, ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅತಿ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಿ, ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದೆ.

(ಎನ್.ಎಸ್. ಪ್ರಸನ್ನಕುಮಾರ್)
ನಿರ್ದೇಶಕರು,
ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ
ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ
ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸರ್ಕಾರದ ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂ. ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ

A GUIDELINES BASED ON CIRCULAR ISSUED BY THE PRINCIPAL SECRETARY, WATER RESOURCES DEPARTMENT VIDE CIRCULAR NO.WRD/01/MBI/2009 DATED 20.04.2009.

1. The estimates are to be prepared as per the guidelines issued by GOI for works like jungle clearance, de-silting of tanks and canals construction of Field Irrigation Cannels/ Field Drain Canals etc., which are labour intensive by adopting the rates approved by RDPR. Vide, G.O.No. RDP 05 NRE 2008 Dt : 02.01.2009.

2. The works like correction of system deficiency abov outlets up to distributaries of 150 cusecs and constructions of drains etc, may also be proposed and got, cleared by the water user's co-operative societies (Refer Annexure 1 & 2 of guidelines).

3. The labour component and material component shall be in the ratio of 60:40.

4. Since such works ate to be taken up during the closure period of the current year some progress is to be achieved during the months of May & June 2009 and therefore the works like jungle clearance & earth work components may be taken up initially, in lieu of the regular closure period works, from the SECOND week of may 2010.

5. All-the-Chief Engineers are directed to submit the information on consolidated proposals by 15th MAY 2010.

6. The project authorities are directed to ensure that there is no overlapping of items under regular on-going project works and CADA works, with those under NREGA.

7. The Administrator, CADA has to prepare proposals and estimates with regards to CADA schemes and submit the information on proposals to Government with in 15.05.2010.

8. No regular funds will be given for desilting and jungle clearance works from Water Resources Department only funds of NREGA is to be used.

B. GUIDELINES BASED ON IRREGULARITIES OBSERVED DURING IMPLEMENTATION OF NREGA PROGRAMME DURING 2009-10.

(i) Care should be exercised to ensure the following :

  (a) While preparing the estimates for repairs of service roads, only the actual width should be considered and certified by concerned AEE & EE. Width provided in the sanctioned estimate and actual execution should not differ and it should be the same.

  (b) Actual quantities executed should tally with the quantities claimed in the bills.

  (c) Sectional measurement of lateral works should tally with the quantities executed.

  (d) Critical reaches are to be given due consideration while selecting the work for excecution.

  (e) Silt removed should be based pre measurements and billing of excess quantities as compared to actuals must be avoided.

(f) Estimates for Jungle cutting should be made based on pre measurement basis and photographs before, during and after execution shall be enclosed to the bills.

(g) Bed width and top width of canal sections and the silt accumulated there in are to be accurate as per site conditions. This should be countersigned by AEE and EE.

(h) Silt quantity claimed and billed should- be as per actuals.

(i) Silt removed shall be dumped outside the canal sections (outer slopes) to avoid slipping of dumped silt in the canal section again.

(j) It should be ensured that the silt removed is not used and claimed for improvement of embankment and service roads to avoid duplication of claims. This should ensured and certified by AEE and EE.

(k) It should be ensured that the quantity of murrum spread for improvement of SR and IP should tally with the quantities of murrum conveyed from the quarries / barrow area. This should be certified by concerned AEE & EE.

(l) Raising of bills - fully for incomplete works or no work has been done should be scrupulously avoided. The concerned AE and EE would be personally held responsible and accountable in case of any deviations observed.

(m) Photographs of works before commencement, during execution and after completion of work shall be taken and enclosed to the bills to be submitted to Gps. Along with this, the satisfactory completion certificate issued by AEE & EE shall also be enclosed.

(n) Care should be taken to ensure that Guide walls constructed or true to plumb and construction / expansion joints are provided with proper and neat finishing.

(o) Works executed shall be supported with QC test results invariably and enclose to the bills.

(p) For concrete works, proper curing should be ensured.

(q) Advance billing in anticipation of completion of works shall be avoided scrupulously.

ii) The Chief Engineer should constitute a surprise inspection squad, who shall test check the works on surprise basis for correctness of estimates, quantities and quality of works executed during and after completion of the works on random basis and submit report to the CE, who, in turn will submit a consolidated report to the Managing Director.

iii) It shall be the responsibility of the SE and CE to ensure that the works taken. under the scheme are selected as per norms, executed strictly as per the estimates with precision and quality.

iii) For any deviations officers up to the CE would be personally accountable and responsible.

❑

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ನಡವಳಿಗಳು

ಸುತ್ತೋಲೆ

ವಿಷಯ : ರಾಜ್ಯದ ಜಿಲ್ಲಾ ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ.

ಓದಲಾಗಿದೆ : 1. ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಸಂಖ್ಯೆ : ಗ್ರಾಅಪ 230 ಜಿಪಸ 2005, ದಿನಾಂಕ : 01.09.2006.

2. ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಸಂಖ್ಯೆ : ಗ್ರಾಅಪ 2 ಜಿಪಸ 2011, ದಿನಾಂಕ : 10.01.2011.

3. ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂ. : ಗ್ರಾಅಪ 10 ಜಿಪಸ 2011, ದಿನಾಂಕ : 14.01.2011.

* * *

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಮೇಲೆ (3)ರಲ್ಲಿ ಓದಲಾದ ದಿನಾಂಕ : 14.01.2011ರ ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶದಲ್ಲಿನ ಎರಡನೇ ಕಂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವಧಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಉಪ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಿ ಆದೇಶಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಉಪ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದಲ್ಲಿ ಉಪ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದರಿಂದ, ಉಪ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಸಮಾನ ಶ್ರೇಣಿಯ ಇತರೇ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ : ಗ್ರಾಅಪ ಜಿಪಸ 2011 ಬೆಂಗಳೂರು ದಿನಾಂಕ : 18.01.2011

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮ, 1993ರ ಪ್ರಕರಣ 321ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರದತ್ತವಾದ ಅಧಿಕಾರದನ್ವಯ ಅವಧಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಅವಧಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾದ ದಿನಾಂಕದಿಂದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಅಥವಾ ಮುಂದಿನ ಆದೇಶದವರೆಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮೊದಲೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಆಯಾ ಉಪ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಉಪ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಯ ಸಮಾನಶ್ರೇಣಿ ಹೊಂದಿರುವ ಇತರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಿ ಆದೇಶಿಸಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ
ಮತ್ತು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ

(ಸ್ವರ್ಣಲತ ಎಂ. ಭಂಡಾರೆ)
ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂ. ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಅನುಷ್ಠಾನ

ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಗಂಜಿಮಠ್ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕುರಿತು ಬೀದಿ ನಾಟಕ

ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿ.ಪಂ. ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಜಾಗೃತಿಗಾಗಿ ಎನ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಾಲ್ನಡಿಗೆ ಜಾಥಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು

KARNATAKA VIKASA : FEBRUARY, 2011

A Monthly Magazine of Rural Development and Panchayat Raj Department, Government of Karnataka

Regd. No. KA/BGGPO/2531/09-11. Licence to post "Without Prepayment" WPP-32

RNI. No. 28103, KAR, KAN-02190, Total No. of Pages 52 Despatch Date : 1st week of every month

ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ....!

'ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ಪುರಸ್ಕಾರ' -ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ
ಸಲ್ಲುವ ಪುರಸ್ಕಾರ
ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್
ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ನೀಡುವ ಏಕೈಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ
೫೦ ಸಾವಿರದಿಂದ ೫೦ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ
ಬಹುಮಾನ !

'ನೈರ್ಮಲ್ಯ – ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ'

ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ತೀವ್ರಗತಿ ತರಲು,
ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು
ಹಳ್ಳಿಗಳು, ಪಂಚಾಯತಿಗಳು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ
ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ – 'ನೈರ್ಮಲ್ಯ'
25 ಸಾವಿರದಿಂದ 30 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ
ಬಹುಮಾನ

• ಸ್ವಚ್ಛತೆಗಾಗಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ, ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ •

ರಾಜ್ಯ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮಿಷನ್
ಗ್ರಾ.ಅ.ಪಂ.ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ
ಕಾವೇರಿ ಭವನ, ಬೆಂಗಳೂರು–09

ಬೆಲೆ : 5 ರೂಪಾಯಿಗಳು

Despatcher

OFFICE OF THE CHIEF EDITOR, KARNATAKA VIKASA

Rural Development and Panchayat Raj Department, Government of Karnataka

No. 309, 3rd Floor, Gate No 1, Multistoried Building, Dr. Ambedkar Veedhi, Bengaluru-560 001

Printed at : GEETANJALI GRAPHICS

B-71 (New No. 84), KSSIDC Indl. Estate, 6th Block, Rajajinagar, Bengaluru-10 Tel : 23404232 / 4235 1346